

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR: HELYBEN: EGY ÓRA 1 KORONA, NEGYEDÉVRE 3 KORONA, VIDÉKEN: EGY-ÓRA 1 KORONA 50 FILLÉR, NEGYEDÉVRE 4 KORONA 50 FILLÉR

PÁRTOKTÓL FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. HEGEDŰS LORÁNT
KIADÓTULAJDONOSOK: HOFFMANN ÉS KRONOVITZ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: PIAC-UTCA 49

A visszaszívott kézfogás

Debrecen, január 4.

Széchenyi Aladár gróf — hamar a főrendi Almanachot, hogy megtudjuk a korát, meg az életpályáját! — ajánlott levélben tudatta Tisza István gróffal, hogy szerda este, a Nemzeti Kaszinóban tévedésből fogott vele kezét. Tehát tekintse magát általam kezét nem fogottnak, — írta bizonyára a gróf, abban az előkelően rossz magyar stílusban, a mely a kaszinói mágnásokat sokszor jellemzi.

Az ország, sőt a világ színesen képzeli el ezt a nagy jelenetet. A teremben áll Széchenyi Aladár gróf, a kit önhibáján kívül ért az a kellemetlenség, hogy egy történelmi nevet örököl és visel. A grófra azért lehet kellemetlen, mert a nagy ősnak emléke és kiválóságai élesen világítják meg az ellentétet, amely közte és a másik név viselője között van. Jön feléje egy másik valaki, aki szintén egy történelmi nevet örökölt, de aki ennek ellenére akkora tehetséggel és politikai hivatottsággal született, hogy nem volt szüksége semmire, amit az apja a maga hatalma és nimbusza révén neki adhatott volna. Ez a második valaki: a képviselőház elnöke, de különben is a magyar közélet egyik világhíres embere, Tisza István gróf.

Jön tehát Tisza István gróf, nyilván az azal a föltett ambícióval, hogy Széchenyi Aladárgróffal és Károlyi Mihályval, két eme kiváló

gróffal, kezét fogjon. Vajon zsenge ifjusága óta hány álmatlan éjszakán szötte a dicsőség e zenitjéről fantasztikus álmait! A terv sikerül neki, de csak félig. Széchenyi Aladár gróf kezét nyújt neki, Károlyi Mihály azonban nem. A képviselőház elnökének harmincektszer kell egy kardpárbajban összecsapni, amiért erre a kitüntetésre vágyott.

De ha még az első kézszorítást magának vallhatta volna! Széchenyi Aladár gróf, a politikai önállóság egyik mintája, a Károlyi Mihály gróf eljárásából úgy látta, hogy neki se kellett volna kezét fogni Tiszával. Nosza, citromos vizet hozat és a bizonyára jól ápolt mágnás-kezekről lemossa Tisza kézszorításának nyomait és levelet ír Tiszának, amelyben — visszaszívja a kézszorítást. Brudert visszaíttek már a főuri körökben, szerelmet visszatáncoltak; de egy barátságos kézszorítást visszacsinálni: — ez a Széchenyi Aladár gróf újítása. Bocsánat, ha a gróf egyéb közéleti érdemeit és alkotásait nem ismerjük, de úgy rémlik előttünk, mintha ez lenne az ő nyilvános szereplésének legelső nagy mozzanata.

A tévedésnek nyilvánított kézszorítás kétségen kívül a belekötésnek új fajtája, a melylyel a mágnások egy csoportja, úgy látszik, társadalmi térre viszi a politikai gyűlölködést és annak kitörésére véres formákat keres. Akivel szemben a parlament ellenzéke tehetetlen volt és akik a maguk gyámoltalanságában hiába vártak a közvélemény segítségét, most a párbaj-törvények

segítségével akarják a társadalmi kellemetlenségek sorát Tiszára szabadítani: hátha végiül megunja azokat és félreáll.

Történik ugyanez akkor, amikor a demokrácia nevében szintén vehemens támadások érik Tiszát a választójog miatt. Hát hiszen lehet, sőt bizonyos, hogy az a reform lehetne demokratikusabb, de az is kétségtelen, hogy akik Széchenyi Aladárnak tapsolnak, nem azért teszik, mintha Széchenyi Aladár gróf kipróbált híve lenne az általánosnak és a titkosnak. Az alulról jövő támadások szenvedélyességében ugyanaz dolgozik, mint a kaszinó urainak belekötésében: a Tisza elleni gyűlölet, amely nem nézi a dolgok valóságát, nem tekinti azokat az érdekeket, amelyeket a politika most forró kérdései érintenek; csak egyet lát és vágyik támadni: Tisza István grótot.

Kovács Gyula mellett Károlyi Mihály gróf és legújában Széchenyi Aladár gróf lesznek a történelem bizonyágtanúi, amikor arról fog írni, hogyan, minő eszközökkel vívtak politikai harcot Magyarországon in annis 1912. és 1913. Ami másutt csak elvétve, a közélet kóros kiütéseképp történik, abból nálunk rendszer fejlődik s erre az ország ugynevezett krémje ad példát. És ha a demokráciának azok a legjobb barátai, a kik a középkorból maradt intézményt használják föl a politikai zaklatás és békétlenedés örvéül, akik egy Tisza István gróftól — e név mellől igazán elhagyhatjuk a jelzőket — a tisztességmegadásnak egyszerű mód-

LEGJOBB FEHÉRNEMŰEK FEKETÉNÉL.

Találkozás.

Irta: Rappaport Samu.

Dr. Marosi Albert a város legiobb kriminálisztája volt. Hévvél, temperamentumának egész tüzével védte védeneci érdekeit. Ha a kívánt eredmény nem mindig következett be, erről ő igazán nem tehetett. Volt az egyéniségében valami lebilincselő. Beszédei egyszerűen szenzációsak voltak. Valami új, eddig ismeretlen értelmet magyarázott a törvény paragrafusaiiba — és meg volt a siker.

Ma éppen elemében volt. Egy válóperben a férfit képviselte. Akit megcsalta a felesége. Nem új dolog! Marosi azért összeszedte tudásának minden csillogó részeit, kikereste a törvény legrejtettebb szakaszait, beszélt egy szónok tüzes indulatával — hiába! A csatát elvesztette. Az asszonyt nem választották el a férjétől. Az ügyvéd leverten ment haza. Ilyenkor szóval volt. Ideges. Nem türt maga mellett senkit. Még a feleségét sem. Lelkére valami átkozott fásultság nehezedett és ettől nem tudott szabadulni. A híres fiskálist mintha kieserélték volna. A temperamentumos szónokból most halk álmodozó lett. . . Órák hosszat volt egyedül szobájában. Lefeküdt a kanapéra és belebámult a szoba üres levegőjébe. Elgondolkozott. Hogy hasonlított ez a mai válóperes élet az övéhez. . . Csak

a finálé volt más. Őt elválasztották, amaz nem. Egy asszony, aki megszegi a hűség fogadalmát, nem törődik a neve, a család becsületével, megérdemli hogy a nagy nyilvánosság előtt süssék rá a becstelenség súlyos bélyegét. . .

Különös.

A jelkében új érzések kelnek életre. A hogy elgondolkodik a mult emlékein, úgy érzi, hogy az ő élete egy elhibázott élet volt. Őt is megcsalta a felesége. . . de az más. . . más volt.

— Eh, vége!

Nyílt az ajtó és belépett a felesége. Kis hízásnak indult, azért szép asszony.

— Jó hogy itt vagy, Albert. Új szakácsnét fogadtam és ki kell állítani a könyvét, hogy bejelenthessük. Nekem azonban sürgős dolgom van. Légy szives, állítsd ki — az adatokat mai ő bediktálja.

Odament az urához, gömbölyű karjával átfogta a nyakát. Kedvesen, kacagva mondta:

— Ugyan, Albikám! Hagyd már abba ezt a kinos tépelődést. Feleítsd el a mai balsikered. Vigasztalódj! Mást mondok neked, édes. Nekem most a „Jótékony nők egyesületébe” kell mennem. Ma osztiuk ki az élet nyomorultjai között a mi szerény aifandékainkat. . . Hideg van nagyon, a városban járvány diühög; a szegények között duplán

szedi áldozatát. Szükség van jó meleg ruhára, fára, szénre — megymásra! Ezt kell mennem elvégezni.

— Értem jössz?

— Mikor?

— Hatkor.

— Jó. Érted megyek.

— Köszönöm. Pá, édes — megcsókolta az ura gondterhes homlokát és kiment.

Az előszobából behallatszott a hangja. Küldte be a most fogadott szakácsnét. Amikor belépett a nagykendőbe burkolt nő, Marosi összerezzen. De nem, nem lehet! Csak óriási hasonlatosság! Hanem mikor közel ment hozzá az asszony, mindketten felkiáltottak.

— Vilma!

— Albert!

Ott álltak egymás előtt mint két szobor. Csak a szívök vert sebesebben. Mintha ki akarna helyükből szakadni. Így kellett viszont látni egymást! Így?! Mint ur és szolga! A hajdani férj és feleség! A szép, bübajos asszonyból mi lett?! Szakácsné! Más, előkelő asszonyok nyomorult alárendeltje!

A nő a földre nézett és homálvos lett a szeme. Hogyan történhetett ez? Micsoda szégyene a véletlennek, hogy nekik itt kellett találkozniuk?! És hogy egyáltalán találkozniuk kellett! Az ő életök egymásra úgy is

ját előkelő mozdulattal visszavonják, — akkor igazán rosszul állhat a demokrácia dolga Magyarországon. És talán ez a legszomorubb ebben a különös dologban.

Debreczen mulasztásai.

A Köztisztasági és Fuvarozási Vállalat.

(s—s.) Azelőtt magánvállalat volt, most a város kezelésében van, ami ellen nem lehet semmi kifogás, mert legalább tudjuk, hogy ez a közintézmény nem nyereszkesedésre van alapítva s a polgárságnak módjában áll annak fejlesztése, hiányosságának kiépítése, kezelésének, munkásságának ellenőrzése. Valami rövidebb-hosszabb időre kötött szerződés, amilyent magánvállalatokkal szoktak kötni s amely akármennyi kibuvót enged, eltekintve attól, hogy a szerződés betartását is nehéz ellenőrizni, nem köti az érdekelt polgárságot, amelynek érdekében ez a vállalat létesült.

Mi tehát csak örülünk annak, hogy közvetlenül számon kérhetjük a város tisztántartását attól a vállalattól, amely a város, tehát a polgárság tulajdonát képezi.

Megállapítjuk mindenekelőtt, hogy a város, dacára a fennálló és nagy költséggel berendezett Köztisztasági vállalatnak, a lehető legszennyesebb állapotban van. Nem áll ugyan módunkban statisztikailag kimutatni, hogy Debreczen hány százalékkal piszkosabb, mint más, nem is olyan nagy stílusban tetszelgő, ugynevezett „amerikai méretű”, hanem csak némileg rendezett város, mi csak azt tudjuk, látjuk és érezzük, hogy a körülményekhez képest éppen elég piszkos itt minden. Ennek a megállapításához pedig nem sok kutatás szükséges. Elég, ha akármelyik utcán végigmegyünk.

Erősen tartózkodunk minden túlzást, torzítás- és általánosítástól, ámbar hiszen „difficile est satiram non scribere”, azért tehát, mielőtt a részletekre áttérnénk, előbb javára írjuk a Köztisztasági vállalatnak azokat a mentő körülményeket, amelyek mellett városunkban tisztaságot fentartani nagyon nehéz.

Ugyanis nem lévén tisztességes kövezetünk vagy egyéb, a város legelemibb feltételét képező általános burkolatunk, nem igen kívánhatjuk, hogy azt a rengeteg port meg sarat, ami ilyenformán úgy száraz, mint eső időben képződik, a Köztisztasági vállalat el-

tüntesse, mert ha ilyesmit vas következetességgel a jelen körülmények között végre akarna hajtani, hönnyen megtörténhetnék, idővel csak azon vennők magunkat észre, hogy idővel csak azon vennők magunkat észre, hogy — elhordta előlünk az egész várost.

Nem marad tehát egyéb hátra, miután a tisztogatást valamiképpen mégis csak a forma kedvéért művelnie kell, minthogy a port, meg a sarat egyik helyről a másikra kotorja, amit aztán vagy a szél, vagy az eső ismét a régi harmoniába terel vissza s így aztán a játék előlől kezdődhetik.

A pormentesítésnek persze volna más módja is a kotorászáson kívül, pl. a locsolás. De hát ehhez legalább is sok-sok locsolókocsi kellene, vagy pedig — ami még jobb — vízvezetéki hydrantok, amik nemsokára meg is lesznek, tehát erről most ne beszéljünk. Azonban süppedő talaját nem érdemes locsolni sem, mert ebből sár képződik, ami megint csak nem emeli a tisztaságot s itt ismét csak a circulus vitiosus-hoz, a hiányos burkoláshoz térnénk vissza.

A jelen körülmények között csak a valóban kikövezett, illetve burkolattal ellátott utcák tisztántartásáról lehet szó. Kérdés most már, hogy a Köztisztasági vállalat ezeket az utcákat tisztán tartja-e, vagy sem.

Hát bizony nem tartja.

Lehet, hogy az akarat és a jó szándék nem hiányzik nála; lehet, hogy dolgozik is a maga módja szerint, de ennek semmi lát-szatja, mert rendes tisztogatás mellett az aszfaltjárdán talán még sem kellene sarat, jó kövér sarat tiporni. S ha ennek azt vetik el-lene, hogy ezt a sarat a kocsiutról viszik át a járókelők az aszfaltra, akkor viszont csak felmerül a kérdés, hogy tehát miért van a kövezett kocsiut annyira elhanyagolva? Persze, mert nincsenek átjárók és a kövezett kocsiut mindkét oldalán kövezetlen földszávok húzódnak végig. Hát ugyebár ezért. De miután ezek a várostestek mégis csak kövezettek és aszfaltozottak, hát talán mégsem kell és szabad ezeket is az Isten irtalmára bízni.

Mert tudunkkal a Köztisztasági vállalatnak nemcsak az a feladata, hogy a házakból, illetve lakásokból a szemetet kifuvározza, ami a vállalat készpénzjödelmét képezi, hanem az utcák és utak tisztántartása is, mert ezért is fizet a polgárság, ha nem is közvetlenül a Köztisztasági vállalat kezéhez, hát mindenesetre a közterhekhez való hozzájárulás címén.

Szépségét, üdeségét elhagyta! Most egy szá-nalmas ronc! Szakácsné!

— Bocsásson meg, ügyvéd ur, hogy ide-merészkedtem, de nem akarattal tettem. Ha tudtam volna, nem jövök fel. Nem tudtam, hogy dr. Marosi Albert név alatt Münnich Albert lakik . . .

— Igen, megmagyarosítottam a nevem. De nem, ne erről beszéljünk! Jó hogy eljött. Kívántam, áhitottam látni.

— És a gyűlölet? A megvetés?

— Elmult! Ne hozza fel ismét a mult em-lékeit. Legalább ne ilyen formában. Arról be-széljen; hogy élt azóta, mióta elhagytuk egy-mást?! Szenvedett, ugy-e?

A nő, mikor felismerték egymást, azt határozta, hogy erős lesz. Nem szól arról a keserűségről, amelyben része volt. Arról a küzdésről, amit véghezvitt; csakhogy meg-éljen! De most látta a férfi arcát, annak vonásait; hallotta azokat a hangokat, amelyek valaha neki olyan kedvesen csengtek . . . igaz, később, egyszer durvák lettek ezek a hangok. És most már nem tudott uralkodni magán. Beszélt! Vádolt! Vádolta önmagát, az életét, vádolta az Istent! Jól esett sokat zaklatott lelkének elmondani a keserveit és éppen annak a szemébe, aki okozója volt . . . Miért?

Mert vannak pillanatok, amikor nem tud-juk megkülönböztetni a jót a rossztól, hit-

Engedelmet kérünk, úgy nem lehet e kérdésben gondolkozni, hogy „a házak szem-etjét muszáj elfuvaroznom, mert különben az illető felek nem fizetnek s így elesen a jö-vedelemtől, de az utcák tisztántartásáért muszáj fizetnie a polgárságnak akár tisztogatom, akár nem, hát inkább nem tisztogatom.”

Hogy ez a csodálatos anomália tényleg fennállott, bizonyítja dr. Ferenczy Gyula, th. biz. tag azon indítványa, hogy a Köztisztasági-vállalat a kocsiutak tisztántartásán kívül a járdák tisztogatására is utasítsassék s a közgyűlés — mit tehetett volna egyebet — ezt el is fogadta, hiszen ez nem jár semmi következménnyel, legfeljebb marad minden a régiiben.

De hát elvégre talán mégsem akarunk a világ csufjára kerülni.

Komoly képviselőtestület gondoskodik a határozatok végrehajtásáról is.

Hiszen már az is elég szegény, hogy ilyen indítványra egy „modern, fejlődő, nagy stílu” városban szükség volt.

Vallásos estély az oratóriumban

Régi dolog, hogy a kollégium ősi vár-épitményszerű falai nem korlátai, sőt inkább magasra emelői a modern élet vívmányainak s előrehaladásának. A kollégium büszkeségé-nek: az oratóriumnak nagy időket látott, fe-hér falai vilánylámpák fényétől ragyognak s általán a főiskola kettős szellemi célja, „Orando et laborando” szolgálatában minden-kor lépést tart a haladó korral.

A haladásnak egy újabb vívmányáról, eredményéről adhatunk most hírt olvasóink előtt. Mától kezdve, minden vasárnap este fél öt órai kezdettel vallásos estély tartatik a fő-iskolai oratóriumban. — Hogy ez a híradás, mit jelent, bizonytal megértik s méltányolják azok, akik csak távolról is ösmerik az egyházi és hitélet fejlődését; azokat a valóban mo-dernnek nevezhető újításokat, melyek ma már jelentősebb nagyvárosokban mindenütt meg-találhatók.

Az a célja tehát ezeknek a vallásos esté-lyeknek, hogy lelki vigaszt és erősödést nyújtson, felekezeti korlátokon felül mind-azoknak, akik Isten ígéje után áhítoznak, s a kik egy, vagy más okból a közistentisztele-teken nem vehetnek mindig részt.

A kellemesen fűthető és világítható ora-

ványt a nemestől! Mikor nem tudjuk megér-téni: mi a nagylelkűség, az önfeláldozás!

— Hogy szenvedtem-e? Sokat! Nagyon! De minek mondjam el? Talán nem is ér-dekli.

— Hogyne érdekelne, Vilma. Kinez a lelkiismeret.

— Hagyja a lelkiismeretét! Ne törődjön vele. Akkor sem törődött. Itt él rendezett vi-szonyok között, jólét veszi körül, van va-gyona, hirneve, becsülete és egy jó asszony felesége! Nem vádoló, Albert, nem. Én már beletörődtem a sorsomba! Mit érdeklí az ma-gát, hogy van egy nő a világon, aki ezer szenvedésektől meggyötörve, a tisztességes emberektől eltaszítva éli kétségbeesett napjait!

— Vilma, kérem, ne beszéljen így. Tud-hatja, hogy én is szenvedtem. Igaz, beleéltem magam ebbe az életbe. Kénvtelen voltam! Oh, de hány éjszakát virrasztottam keresztül, mennyit vergődtem, tépelődtem magamban: hátha feltalálnám újra! Kutattam utána — hasztalan. Eltűnt!

— Eltűntem — mondta az asszony szo-moruan — mert szegyeltem magam. Pedig maga tudja a legjobban, hogy nem volt okom rá. Emlékezik?... Hideg téli nap volt! Kiinn szakadt a hó. Fagyott! Ami lakásunk olyan hideg volt. Nem volt szénünk, Sem pénzünk! A hitelünk kiapadt. Kétségbe voltunk esve.

meghalt! Régen! Milyen fájdalmat szánt neki az élet, hogy ez is bekövetkezhetett?! Mit kell még elszenvednie? Hisz megvezekelt már a hiúnért! Százszorosán! Nem! Az egész életén keresztül! Jöhet még nagyobb szenvedés is?

— Mult! Miért van mult?

— Miért nem gondolunk csak a jövőre?

— Milyen szép volna! Elfeledni a mi törté-nik velünk. Mindig várni, remélni egy szebb hajnal pirkadását . . .

— Mult!!!

— Mennyi édes álom van ebben eltemetve! Mennyi boldogtalanság zokog fel ebben az egy szóban: Mult! Keblében egy láthatlan kéz egymásután szaggatta fel a mult minden fájdalmas sebeit, melyben maró lánggal égtek husz év szennyei . . .

Szó nem jött ajkukra. Beszélt a tekin-tetők. Nagy szenvedésekről, elfojtott fájdal-makról . . . A férfi szeme könnyes lett. Te-kintetében ragyogott az a milliónyi köny, amit sok-sok átvirrasztott éjszakán zokogott . . . Nézése nem volt haragos, nem! Nem tudott erre az asszonyra haragudni . . . most! De régen! Igen! Akkor meggyűlölte; kiüzte, el-rugta magától! Hány-szor átkozta a percet, amikor ezt tette. Próbálta jóvá tenni — nem sikerült! Nem találta fel. Beleveszett a népek forgatagába. Most itt van. De már késő. Késő!

Fehérneműt, csipkefüggönyöket, női blousokat legszebben tisztít

FIÓK ÜZLETEK!

Piacz-utca 42. sz. (Lamprecht palota).

Arany János-utca 16. sz.

FEUERSTEIN

mosó intézete Piacz-utca 63.

Telefon szám: Főújslet 11-57. sz. Fiókújslet 732. sz

tórium tehát, mely eddig ritkább alkalmakor tárult fel a nagyközönség előtt (ünnepélyekre rendszerint a díszterem használtatott), ezután minden vasárnap este feltárul a nagyközönség számára, hol közös énekek, imában olvadnak össze a lelkek, hogy ezekben a nehéz időkben vigaszt és erősséget keressék a legfőbb Valóságnál . . .

Az első ilyen vallásos estély tehát vasárnap, január hó 5-én délután fél 5 órakor lesz. Közéneke után főt. *Baltazár Dezső* dr. püspök mond előimát s utána *Uray Sándor* lelkész bibliát magyaráz. Bezáró ének után komoly vallásos tartalmu szavaltat s zene szám egészíti ki az estély sorrendjét.

A vezetők, — lelkészek és lelkészjellegű tanárok — szívesen hívnak és látnak ezekre az összejövetelekre mindenkit. Hisszük, hogy ez a nagyjelentőségű intézmény állandóan nagy közönséggel fog dicsekedni.

Emlékezzünk régiekről.

Kezembe akadt egy régi könyv. Pesten nyomtatták 1818. évben „Trattner János Tamás betűivel és költségén” jelzi a címlap. Címe eléggé kifejező: „Az Európai Manufaktúrák és Fabrikák Mesterség Miveik.” Az írója Möller János „altonai közönséges tanító”, aki a könyvet kézikönyv gyanánt készítette „Nevelőknek és kisebb rangú közönséges Tanítótársainak számokra; a geographia és technológiai Tudományok tanításakor való használatára.”

Magyarra fordította „megbővítve” és „megjobbítva” kiadta Mokri Benjámin „egynéhány külső Országi Tudós Társaságoknak Tagja.”

Száz esztendő nem sok bár egy nemzet életében, de ebből a könyvből mégis száz esztendőnél sokkal régebbnek tetsző távlatból csendülnek tanításai a világ iparüzéséről.

Igaz, hogy nem is olyan közönséges száz esztendeje volt ez a világ fejlődésének, mint annyi más száz év a világ eddigi forgásában.

A tér és idő felete megrövidült az országok közötti érintkezésben s a vasut, posta, telefon forradalmi átalakulást hozott a gazdasági életre. Egy kis jóakaratu átszámítással tehát azt mondhatjuk, hogy igen-igen több száz esztendőre valót haladt a világ ebben az utolsó száz évben. Oda pillant vissza ez a kis okos könyv, amely a száz év előtti kisebbrangú tanítóknak készült azért,

hogy azt a geográfiai és technológiai tudományok tanításakor használhassák.

Sorjában benne van, hogy mily ipari nyersanyag, mely országban található s mely városokban vannak azt feldolgozó ipar-telepek.

Magyarországról és iparáról persze szinte szó esik e kis munkában. Legtöbbet Északnyugatmagyarország vidékei fordulnak elő, amelynek emporiuma Pozsony, jellelül annak, hogy száz év előtt is ez a város és az országnak ez a vidéke volt az iparosodásban az ország legfejlettebb része, s hogy ez volt, amint hogy ez ma is az iparos Magyarország magja.

Érdekesen jegyzi meg a magyar iparról ez a könyv, hogy „A magyarországi fabrikákról általában nagyon keveset lehet szólni, mivel még azok is, amelyek kevés számmal találhatók a magyar földön, tenyészni tellyességgel nem akarnak; egy nagy titkos politikai száraz betegséggel küszködni kénytelenítettek”.

Hát bizony ma, száz év multán, hála Istennek már egy kicsit többet lehet „fabrikáinkról” beszélni, csak éppen hogy a nagy titkos politikai betegség — még mindig meg van, de már kicsit nyilvánvalóbbá lett.

Beszámol ez a kis könyv a felvidéki házivaszonszövéstről Trencsén, Turóc, Liptó és Gömör vármegyékben. Panaszolja, hogy bár mintegy 40 papirosmalom található az országban, mégis „tsak Cantzellária-papiroson minden esztendőben mintegy 20 ezer rizmát hordanak bé az országba.” Felemlit egy volt kartonfabrikát Cseklészen, amelynek azonban már akkor is alig volt hire. Posztómanufaktúrákról tud Munkácson, Kassán, Kőszegen, Pozsonyban, Nagyszombatban, Trencsénben, Modorban és Puchón, mely utóbbi a köpenyegnek alkalmas erős puchovai posztó készítésében nagy hirre tett szert.

„Selyem materiát” is produkáltak Nagyváradon, Óbudán, Pesten és Pozsonyban. E részben azonban panaszolja, hogy a hazai termelés csak igen kis részben pótolhatta ki „leginkább bankó világban selyem öltözetekhez szokott nagyobb és kisebbrangú Magyar fejeir személyeknek szükségüket”; úgy, hogy évente „másfélmilliomnyi” forint behozataluk volt. (Az 1910. évben selyem és selyemáruból 54 millió forint árát hoztunk be.)

A timárságot és a vargaságot nagyon dicséri. Azt mondja: „Kevés mesterség van

Magyarországon zsirosabb és hasznosabb”. „Szélylyel az országban nagy és tehetős „Maiszterek” találhatók, akik a mesterségüket „fabrika” módon üzik. Különben is — mondja a „Magyar bőrök az egész Európában híresek, sőt minden másutt készített bőrök között legjobbaknak tartatnak. Óhajtni kellene, hogy ezek netsak a Technológiában, hanem az egész Európai kereskedésben mindenütt esméretesek volnának.”

Debreczent a makra-pipa gyártásáról említi meg, amely cikkből évente „egy millió” darabnál több készült. Ezenkívül híresek és kapósak voltak a „Gitzel széles szájjú veres pipák” és a borgói (Erdély, Borgó) fekete pipák.

Nagy salétrom főző házak voltak Nagykálló, Nyíregyháza és Debreczen körül.

„Sehol nem is bővelkedik a Magyar föld jobban salétrommal, mint Szabolcs vármegyébe” — mondja. Az 1802. évben Ausztriába 6785 mázsa tiszta kristallizált salétrom, Galicziába pedig kis táblákban mintegy 276 mázsa vitetett ki. Erre nézve megjegyzi: „Hátha még nagyobb szorgalmatosság, nagyobb és hathatósabb Intézetek vétetnének elől s fordítottatnának annak készítésére, mely sokkal többre lehetne vinni minden esztendőben annak mennyiségét.”

Gömörben, Szepes, Liptó és Krasznó vármegyékben felette sok vasbányáiról és hámorairól is beszámol. Kiemeli a Diósgyőri hámorban készült atzélokat, „amelyek a legújabb próbatételek szerint az Anglus atzélhoz hasonlóknak tartatnak”.

A cserépedény készítés majdnem az ország minden részében virágzó ipar volt „Turban magában Heves vármegyében hatvan fazekasok számláltatnak. — Magyarországnak nagy részét Debreczen körül vizes korszakkal ezek tartják”.

A honi „fattyu portzellán vagy ködedény fabrikák” közt felemlíti a holtit is, amely ugyan „tiz esztendővel ennekelötte (ha tsak ismét lábra nem állott) a fabrikák sorából végképen kimult”.

Ennek a „fabrikának” a kimulása érdekes. Ezt Mária Terézia alapította az 1746. évben. Munkásai eltanulták benne a ködedény készítést s szerte vitték ezt a tudásokat az egész ország részben s házilag tovább üzték. Maga a „fabrika” közel 80 évi fennállása után szép lassan bealudt.

Volt e hazában több egyéb nevesebb ipar mellett olajfabrika, ezüst drót-húzó fabrika és tükkör meg plajbász fabrikák, vagyis „inkább fabrikátskák” — mint a könyv

Én fiatal voltam, szép. Elgondolkoztam: Bűn az, ha pénzt keresek a testemmel, áruba bocsátom a szépségemet, hogy haza jöve fát vegyek, mert megfagyunk?! Becstelenség-e az?! Érintheti a lelke tisztségét az a piszok, amely a testemet bemocskolja? Haboztam! De a hideg lakás, a didergő gyermekünk meg az üres gyomor cselekvésre készített! Az éhes gyomor enni akar! Még a tisztesség árán is!

Elbuktam!

Oh, hogy vergődtem annak a férfinak a karjai között, aki megkivánt. Nem, nem! Nem szerelmet adtam neki. Csak a testemet! Előttem volt az otthon. Ridegségével, fázó gyermekemmel! Hogy nincs mit enni. Nyomorult vackunkat már háromszor is lefoglalták . . . A kiállott, izgalmaktól dideregve mentem haza. Mint egy nyomorult tolvaj, aki fél, hogy rajtakapják . . . Reszketve léptem be. Maga ott gunnyasztott a hideg kandaló mellett és szomorú volt. Rám nézett . . . Én nem merem tekintetemet magához emelni . . . Maga meg sejtette a valót. Édeztem! Tudam, hogy el vagyok veszve . . . Félve szedtem a táskámból a sonkát, tojást, teát, rumot — mit tudom én még, hogy mit! Amit vettem. A bündijből! Az volt! Maga mondta!

— Vilma, mit tettél? — kiáltotta akkor felém. Én megfogódtam az asztal sarkában,

hogy el ne essem és magamban átkoztam a percet, hogy a világra jöttem . . . Maga elkapta a redikülömet és kivette belőle — a pénzt! Egy százkoronás volt — emlékszik? Darabokra tépte! Órjögött! Eladtam magam! Bestia vagyok — kiáltotta. Aztán a pénzt darabokra tépte és az arcomba csapta: — Nesze, nesze — a bündijad!! — hörögte felém.

Valami rettenetést éreztem! Hogy félreértette a bukásomat. Nem vágyódásból adtam el magam — hanem nagylelkűségből. Meg akartam menteni magukat a nyomortól és elvesztettem magamat! Nem értett meg, Albert, nem tudta, milyen lelkiharc előzte meg ballépésem.

— Most már tudom, Vilma, akkor nem tudtam. Azóta sokat gondolkoztam rajta . . . Rájöttem, hogy kettőnk közül én voltam a becstelen! Későn gondoltam meg . . .

— Későn, nagyon későn. Elváltunk . . . Én elbujdostam a piciny gyermekemmel.

— Ne kinozzon — mondta szenvedélyes hangon Marosi. — Hagyja ezket. Szenvedett, küzdött, Sejttem. Hogy is lehetett volna másképp?! Én is szenvedek — de én megérdemlem. Hagyjuk ezt . . . Mint látja jó módban élek, mindenem van, csak boldogságom nincs! Boldogságom! Ére-e valamit az élet boldogság nélkül? Nem! Nekem minden sikerül, ahogy

elváltunk . . . Hozzám szegődött a szerencse. Gazdag vagyok . . . De azért hiányzik valami . . . valami . . . ami boldoggá tette . . . mert most nem vagyok az . . . Gondtalan gyermeki kacaj kellene ebbe a szomorú házba . . . vidám ugrándozás . . . ez örömmel töltene el . . . Ami az enyém lenne . . . Egészen . . . ! Most nincs gyermekem . . . Mindent adott az élet, csak ezt nem . . . Vilma . . . ha a mi kis Veronikánk idejönne . . . hozzám . . . Én boldoggá tenném, ő meg engem . . . Kárpótolnám amit elmulasztottam . . . a multért! Apja lennék újra . . . Szeretném, imádnám . . . Vilma, mint az Istent!! Oh, mondja, hogy igen! Mondja, hogy elhozza, el!

Az asszonyból kitört a sírás. Ez a rész volt szívéen a legérzékenyebb. A lányára való emlékezés fájdalmas volt neki. Most tehát apja akarna lenni újra a gyermekének . . . helyre pótolná az elkövetett nagy hibát . . . dédelgetné . . . szeretné! Selvembe járatná — mert nincs! Mikor vot, nem törődött vele, hanem durván eldobta magától. Ki tudja merre jár . . . Talán az anyja szomorú sorsára jutott!

— Kár minden, Albert. A kis Veronikából nagy leány lett. Gyönyörű szép, széke leány. Husz év minden bájával. Elhagyott ő is. A leányom. A saját gyermekem! Megtagadott! Akkor éreztem a legnagyobb fájdal-

Megkezdődött az alkalmi nagyvásár

LANTOS Csipkeáruházában Sas-n. 4. Tiszta selyem harisnya minden színben, párja 6 korona.

mondja. Persze az itt említett „fabrikák” messze állanak a mai értelemben vett gyári üzemektől. Hiszen a gácsi szövőkről ekként büszkélkedik: „A Magyarországi posztó manufakturák között a Gácsi fájni posztó-fabrikája legelső helyet érdemel, amelyhez hasonló az egész országban egy sincs. Ebben már tíz esztendővel ezelőtt a fájni és közép-szerű posztóknak szövésekkal tizenöt, más gyapjúból való materiáknak szövésekkal pedig hat szövőszekek foglalatostkodtatták az ott lakó szorgalmatos posztó tinsalókat, akik esztendőnkint 250 vég materiánál és 300 vég posztónál többet készítettek.”

Istenem! Ma nem is a legnagyobb gyárak közül való az, amelyiknek egynapi termelése ennyi.

A gácsi posztógyár ma 680 lóerővel és 500—600 állandó munkáslétszámmal dolgozik. A maga nemében ma is az első helyen áll az országban. Keletkezésének gyökerei különben 1764-ig nyulnak vissza.

A posztókészítésnél keseregve panaszkodik, hogy a honi termelés csak igen kis mértékben fedezi a honi szükségletet, s azt bizonyítja azzal a nagy „summa” pénzzel, amely az efféle portékákért az országból kivitetik. „Nevezetesen az 1802-ben — mondja — fájni és alábbvaló posztóért, flanerért, gyapjúból való materiáért s. a. t. 4,644,555 forintnál több vitetett ki.”

(Ma évente átlag 180—200 millió korona értékű pamutszövetet és 100—110 millió korona értékű férfi- és női ruha gyapjuszövetet hozunk be és még ezenkívül sok efféle egyéb „materiát.”)

Érdekesen világít rá élelmicikk-kivitelünk akkori rohamos fejlődésére a következő példával:

„Eleitől fogva a mi édes Hazánk gazdaságának talpköve a baromtartás és mezői gazdálkodás volt. Ennek napról-napra mindinkább nevedő tökéletesedését eléggé bizonyítja a többek között a sok sajt is, amely esztendőnként az Országból kivitetik.” — Azután közli, hogy 1802-ben 13,075 mázsánál több vitetett ki, holott 1780-ban „csak 193 mázsá kivitelünk volt Fiumén által.”

És ma! Az 1910. évi külforgalmi statisztikánk szerint kerekén 70 ezer métermázsá sajtot viteleztünk ki 6 millió korona értékben, ezenkívül egyéb tejtermékekből kerekén 700 ezer métermázsát 20 millió korona értékben.

Tokaj bora sem maradt említetlen a munkában. Dicsérvén hozzá teszi: „Külső Országban, sőt Magyar Országban és a más

helyeken termelt tüzes borokat is Tokaji boroknak szokták nevezni.”

A borecetről azt udja, hogy felette sok készült hazánkban s bár a Rhenusi vidéken is jó borecet készül, mégis a „Francia meg a Magyar Országai annál fellyebb betsültek.”

Ennek a száz évnek szörnyű nagy távollága kedves közvetlenséggel talán leginkább azokból a sorokból tükrözik vissza, amit a korcsolyáról ír: „Sikárkozó korcsolya vagy jég-korcsolya. Ez az eszköz a tsizma talpánál keskenyebb fából való talpból és az abba erősen bészegezett, hosszú, keskeny, előrül a szánka orra formán felfelé hajtott darab atzélból áll; amelynek, a tsizmatalponhoz oda kötve, az a haszna van, hogy az által a síma jégen könnyen és sebesen lehet tsuzkálni vagy sikárkozni. Németországnak némelly tájjékain, nem különben Hollandiában, nem tsak a férfiak, hanem még az Asszonyok is felette nagy gyakoroltsággal tudják ezt az eszközt használni.”

Ha néhai jó Möller János és Mokri Benjamin egy téli napon valamely csillagon által letekintenének a földre, ott is valamely honi jégpályára, a legszebb példázatban látnák magok előtt kicsiben annak a szézületes fejlődésnek méreteit, amelyeket az „Európai fabrikák és mesterség művelik” az ő éltök napja óta elértek.

Megnyugvással láthatnák, hogy a „Magyarországi fabrikákról” ma már ugyancsak lehet szólni és aki Európa iparáról ma oly alapos munkát akarna írni, mint az övéké volt az ő idejében, annak a lexikon terjedelmére volna szüksége s egyik szép kötetét betölthetné a magyar ipar.

Dr. Rédei Rezső.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA

— **Vasárnapi istentisztelet.** Holnap, vasárnap a református templomokban a következő sorrendben tartatnak meg az istentisztelet: a Nagytemplomban prédikál Uray Sándor lelkész, Kistemplomban 9 órákor Szele György lelkész, 11 órákor Könyves Tóth Kálmán lelkész, a Kossuth-utcai templomban Polgár Gyula s.-lelkész, az Ispólyai templomban Konrád Zoltán s.-lelkész, a városi szegényházban Hajdu Zsigmond püspöki titkár, a Csapó-kerti imaházban Kovács János vallás-oktató lelkész, a

Maga ellen, aki tehetetlenül ül mint egy halálra ítélt. Szeretett volna a saját arcába süjtani, hogy a vér serkedjen ki belőle . . . Az a gonosz, nyomorult vér. A gondolatok örült módon kóvályogtak az agyában. Közel volt hozzá, hogy mint a tébolyodott, felordítson kinjában. Majd hirtelen nyugodtság szállta meg. Valami jóleső, biztos nyugodtság . . . Könnyűnek érezte magát. Szinte vidámnak.

Az ügyvéd dolgozószobájában tikkasztó hőség terjengett. A tulsó odalon lévő kávéházból halk, bánatos melódia csapódott a fiülehez . . . Mintha temetnének valakit, olyan szomorú volt. Temetni!

Milyen könnyű azt elképzelni annak — aki itt marad.

Hat óra.

— Most kellene érte menni, mondta maga elé csendesesen. Felállott. Körüliárta a szobát. Nem idegesen. Nagy, kimért, nyugodt léptekkel. Már nem volt dühös. Leszámolt mindenről. Hirtelen megállott. Az óra elütötte a hatot . . . Ezt várta. Különös érzés bizsergettette meg a testét. A felesége várni fogja most . . . Eleinte nyugodtan, később idegesebben. Aztán egészen dühös lesz. Kocsiba veti magát. Haza jön.

Lihegve siet fel az emeletre.

Az ajtó zárva. Dörömbölni kezd . . . Semmi válasz . . . Erősebben rázza az aítót . . . Felsikolt . . . Betörnek . . . Ott fog ülni, vagy fekiüdni a kereveten szótlan . . .

. . . És semmiről semmit sem fog tudni.

Homok-kerti imaházban Boér Károly vallás-oktató lelkész.

Az ágostai hitvallású evangélikus templomban vasárnap délelőtt 10 órákor Szeberényi Lajos segédlelkész végez istentiszteletet. Hétfőn, vizkereszt ünnepe délelőtt 10 órákor Materny Lajos főesperes végez az istentiszteletet.

A fejlődő Debreczen képe

Valami az építkezésekről

Kedves barátom, a mostani karácsonyi jubileumi számotokhoz én is őszintén gratulálok, élvezettel olvastam a tíz éves revüt, a tíz évet felölelő beszámolást; de sajnálatomra nem találtam az elmúlt tíz év iparáról, kereskedelméről jóformán semmit; pedig szerény véleményem szerint ezekkel érdemes foglalkozni és ha ezt tesszük, hiszem, tanulhatunk is belőle sokat, aminak hasznát vehetjük. Ha szívesen veszed, az én saját gyakorlati felfogásom és tudásommal megpróbálok röviden körvonalozni, illetve elmélkedek felette.

Hogy a ti jubileumi hangulatotokban maradjak, azt hiszem az elmúlt 10 év, főleg a városok életében, fejlődésében, oly határkövet képez, a határkövet szerintem ugyanis az 1912. év rakta le alaposan, — melynél megállani érdemes, vagy jobban mondva, kell is.

Áll ez különösen Debreczenre, mely az ő százezer, legnagyobbbrészt gazdasággal foglalkozó, jómódu, konzervatív gondolkodású lakosaival, egész a legutolsó esztendőig, a 30 év előtti Debreczent mutatta, ugy külsőleg, mint az ipar és kereskedelem terén; pedig történt valami Debreczenben is, ép úgy, mint minden nagyobb városban, amit én a haladás és fejlődés jelének, tünetének, veszek: ez ugyanis a vidéki elem a városok felé való gravitálása.

Vonzódás a városba.

A jó viszonyok között élő földbirtokos, vagy bérlő épp úgy elhagyja régi falusi fészékét és eleinte csak a téli hónapokra, de később az év legnagyobb részére, a városba jön lakni, vagy számtalan esetben egészen itt marad és gazdaságát is innét intézi, mondom az östermeléssel foglalkozó épp úgy a városba huzódik; mint a jobb módba jutott iparos, vagy kereskedő is, ki a vidéki szűk keretek között mozgott, de most már tevékenységét itt jobban érvényesítheti véli.

Ha viszont az említett foglalkozású egyének a vidéken hajótörést szenvednek, ismét csak a központokba igyekeznek, új foglalkozást, új életet kezdeni.

A városok ily természetű növekedése az újabb fejlődés feltétele; sőt merném állítani, e bevándorlás bizonyos fokmérője lehetne az illető város felvevőképességének, fejlődésének, mivel — nevezük — e bevándorlók, vagy már hazulról bizonyos eszmékkel, tervekkel jönnek a városba, vagy itt igyekeznek egyéniségüknek, tudásuknak megfelelően valamit kezdeni, teremteni.

Ha nem is csupa egészséges alappal, jó tervvel indulnak el új telephelyükön a kitűzött cél felé, ha egyesek el sem érik, utközben elgyengülnek, el is bukhatnak; de a város fejlődésére, előbbre vitelére, feltétlenül előnyösek; bármily nehéz legyen az egyesek küzdelme, a város az ő adózóját, a háztulajdonos a bérlőt, az iparos és kereskedő a fogyasztót nyeri általuk, bennük.

A jó vállalkozás.

Mivel pedig a sok vállalkozásban, sok egészséges mag, életrevaló eszme és egészséges alap válik ki, csak a kellő erők tömörülése szükséges, hogy a városokat előbbrevivő nagyobb ipari- és kereskedelmi vállalkozások létesüljenek.

Ily természetű alakulások létjogosultságát a fentiek alapján feltételezve; ugyanis, hogy azon iparcikk itteni előállítására a nyersanyag beszerzése, jó munkásviszonyok, vagy

az elhelyezési piac kedvező fekvése teszik ezt indokolttá, vagy kereskedelmi vállalkozás esetén, egy bizonyos kereskedelmi vállalkozás esetén, egy bizonyos kereskedelmi ág fejlesztése teszi kívánatosá az alakulást, tömörülést: természetesnek vélem, hogy e köré legnagyobb részben szakértők és részben tőkével rendelkező érdeklődők csoportosuljanak, akik a meglévő alapon indulva, építeni, fejleszteni képesek az illető vállalkozást; de egyszersmind tudják azt is, hogy minden kezdet nehéz és számszor nehezebb nálunk, hol a legegyszerűbb iparnak is, alapot: munkást és az új gyártmányokkal szemben tartózkodó elhelyező piacot kell teremteni.

A legtöbb esetben maga a vezetőségben is csak vagy ipari, vagy kereskedelmi vezetés van meg, a szerint, mint amilyen véletlenül a kezdő, alapító, egyén, vagy egyének szakértelme.

Véleményem szerint e téren történt, főleg nálunk, sok hiba, hogy a vállalat köré sok esetben teljesen idegen, távolálló, azt sem meg nem értő, de nem is érdeklődő vezetőség, csak a busz haszon reményében, csoportosult. Ily természetellenes alakulat következménye azonnal a vezető helytelen megválasztásában mutatkozik, mivel a hozzá nem értők természetellenes és lélektani gondolkodása abban kulminál — ők maguk a dologból semmit nem értve — hogy oda első sorban egy megbízható ember kell, ez alapon tovább menve, mivel ilyen csak nagyon érdekelt lehet, elég reátermétségének kimutatásához a nagyobb érdeklődés, vagy ennek hiányában az érdekelt felek bizalmiférfia került az élére.

Megtörtént az összeállítás más variációiban is, hol ipari vezető van, nincs kereskedelmi, vagy fordítva; de megtörtént, ahol mindkettő hiány volt.

Ha az alakulók az elsorolt nehézségeket, vagy hibákat belátják, rajta segíteni igyekeznek, illetve mondjuk, ha az érdekeltég a vállalatot átérti és ezen, főleg nálunk, a gyakorlati ipar hiányában lépten-nyomon előforduló átmeneti nehézségnek tekinti: lesz alkalmuk ezt kiküszöbölni és a mulasztottat behozni; de ha a vállalat köré teljesen idegen elemek, kiknek a részvényjegyzés, érdeklődésen felül, ott a vállalat szellemében semmi érdekük nincs, az a legelső alkalommal, ha csak az érdekelték álszéméreméből, a vállalatot még egyideig, míg más megoldást nem találnak, fentartják ugyan, de életerőhöz nem segítik, azonnal megbénítják és így származik a rossz ipari vállalat.

Szerény véleményem szerint nincs rossz ipari vállalkozás, hol az alapfeltételek erre megvannak: amely természetes a legjobb buzát termő alföldünk malomiparának felendülése; épp oly természetellenes egy a hegyvidéken termelt kő Debreczenben való feldolgozása; de egyébként kellő összeállítással, türelemmel, kitartással és a multakon folyton tanulva, meg lehet nálunk is az ipart teremteni, mutatja ezt a mai debreczeni gyári iparvállalatok legtöbbje, melyen egyik-másik, nehezen tudott gyökeret verni; de ma már az országban számottevő termelést jelent, tekintélyes uttörője a külföldön is a magyar munkának.

Nem lévén szándékom részletekig boncolgatni ezen tárgyat, úgy is ismerjük eléggé ezeket, egy lépéssel tovább megyek. Az elmondottak abból indultak, hogy az ipari fejlődést a bevándorlottak segítik sok esetben elő; különösen állítható ez a városi építkezés terén.

A lakáshiány.

Elmondhatjuk bármelyik városunkról és itt újra hangsúlyozom, különösen Debreczenről, hogy a meglévő lakosai részére sem rendelkezik a mai igényeknek megfelelő kényelmes, főleg egészséges lakásokkal; természetes, hogy a bevándorlással szaporodott lakáskeresők részére, kik a falujokan vagy gazdaságukon legalább nagy, kényelmes lakással rendelkeztek, éppen nem tudott és tud, lakást nyújtani.

Ilyképen áll elő a vállalkozó részére természetellenes szükség, hogy ezen beköltözők részére lakásokat teremtsenek,

építsenek, ennek megkezdésével újra természetellenesen következnek, hogy az a régiek, évek óta, ódon és talán egészségtelen lakásokban lakó debreczeni, az új modern lakásra aspirál, ha a láncot tovább felelesztjük és hozzátesszük a háztulajdonos, ezuton tudatára ébred, hogy az új ház tulajdonosa könnyebben kap lakót és jobban fizetik azt a kényelmes és egészséges lakást és szerintem feltétlenül egy másik tényre is fog ébredni, hogy ő drága telkét beépítetlenül hagyva, annak nagyon kis %-át kapja jövedelemül.

A városnak ily természetes forrongása eredményezi az építkezést és miután természetellenes igényeknek felel meg, mivel szerintem minél több új lakás fog épülni, annál nagyobb lesz ezekben a kereslet; ameddig ismerősünk is ócska házban lakik, a mi asszonyunk is megmarad a régi helyen; de mihelyt a barátnő vagy barát új, modern lakásba költözik, egyikünk sem fog hátramaradhatni. De itt valljuk is be, ha ezen emberi gyarlóságunk nem volna, soha előre nem haladhatnánk semmiben. A másiknál láttott, tapasztalt, viszi akaratumkat, emeli ambíciókat, igényünket, amelyek a fejlődés fullajtárai tulajdonképpen.

Ezek természetellenes következtüléseül feltehető, hogy a városi elem lakás szükségleteiről lévén szó, vállalkozóink, kereskedőink, ezen szükségletnek megfelelően vesznek telkeket, építkeznek.

Helyes lakás politika.

Szerény véleményem szerint sok esetben nem ez történt, hanem a kereskedő vagy vállalkozó a kereskedelem fogalmát alkotó tételtől tudomást venni nem akart, hogy a kereskedő a kereslet és kínálat közötti kiegyenlítő közeget, nem ott dolgozott a vállalkozás, hol egy telek beépíthetési és kihasználási számadatok diktálták, hanem ahol egyes véleményezése folytán a telek kézzel-képre menve, sok esetben az emelkedés kulcsát nem ismerve, az ára feljebb ment; de ez történt anélkül, hogy annak kihasználhatása erre jogosította volna az emelkedést.

Míg szerintem a központban létező telek kihasználhatósága által, nagy jövedelemre fokozható és ennek megfelelően értékelem a telket; ez esetben a négyzetötenkénti ár eltolódása nagyobb számokban is — bizonyos összegig — kisebb jelentőségű; addig a külterületen csak az esetben értékes a telek, ha ott lakáskeresők jelentkeznek és ha azon telek árai, azok vevői fizető képességével arányban áll.

Felfogásom ebben, míg a munkát kereső napszámos a város külső utcáiban, minden kötelezettség és teher nélkül 10—20 koronáért havonta lakást kap, addig ne mivaló 5—800 korona terhet venni magára, az ő foglalkozása ugyanis rendszeren mezőgazdasági, sokszor egész héten hazulról távol van, azzal foglalkozni nem fog; és miután foglalkozása, illetve jövedelme sem állandó, a teherviselésben sem felelhet meg sok esetben.

Másként áll az az állandó foglalkozású gyári munkással, ennek tanácsos, esetleg, aránylag nagyobb teherrel is saját otthon alapítani, hol ő maga is a nyári földmunka idején, a lakását körülvevő kis kertjét ápolhatja, ezt ideje is megengedi, rendes foglalkozására felvidítólá, erkölcsére felemelőleg és miután az ezzel járó terhet ismeri, kellő beosztással élve, anyagilag is előnyére fog szolgálni.

Ezek után szerény felfogásom szerint a tényleges építkezésnek, az alapos fejlődésnek az alapja Debreczenben meg van, ott hol a központban annyi nedves, alacsony, a földbe épített, földszintes lakás van, ott a vállalkozás, az építkezés még meg sem kezdődött, csak a meglévő szükségletnek és jövedelmezőségnek tekintetbevételével induljanak vállalkozóink a következő 10 éves utra; hiszen a második jubiláris lapotok is többről fog Debreczen város fejlődéséről írhatni és hogy a város esetleg ily oldal felendülésével az egész építőipar és veie együtt a kereskedelem és végeredményben a város maga is hasznát látja, ismerjük és reméljük mindnyájan.

Lóvi Armin.

Irodalom

MÓRICZ PÁL.

A Régi Magyar Élet.

Móricz Pál legújabb könyvével, mely most került ki a könyvpiacra, a fővárosi és a vidéki sajtóban nap-nap után ielennek meg meleg elismerések.

Az „Ország Világ” képes hetilapban Várad Antal szerkesztő, a Petőfi-Társaság főtítkára, a Kisfaludy-Társaság kiváló tagja ezeket írta:

— A magyar literatura egyik legzseniálisabb fiatal elbeszélőjének a munkája fekszik előttem, Móricz Pálnak „Régi magyar élet” című történetei és feljegyzései. Erről a könyvről érdemes megemlékezni. Mikor fiatal irodalmunk szertelenségekre téved, *tünetmentes hatással* van reánk ez a magyarság fájának legegészségesebb hajtása, ez a stíl, ez a tartalom. Móricz Pál elsőrangú magyar író. Birja a nyelv zamatatos bűbáját, a forma teljességét, a magyar humor, a magyar lélek titkát és azt bőven, gazdagon tárja elénk. Könyvének mindenik lapján van valami megkapó, érdekes, kedves, megszívlelendő. Író isten kegyelméből és stilszta a maga születte szerint, Onnan való, ahol teljes tisztaságában lengedez a magyar levegő és hamisítatlan egyszerűségében és gazdagságában zeng a magyar szó. Ez mind meglátszik a könyvén. Értékes és érdekes munka. A becses és tartalmas, mindvégig érdekes és tanulságos könyv Singer és Wolfnernél ielent meg s ára 3 kor. 50 fillér.

A Köztelek, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek Buday Barnától szerkesztett hivatalos lapjában írta Péterfy Tamás:

— Régi magyar élet. Móricz Pál ily címen megjelent legújabb könyve egy letűnt, egy elmúlt világról regél oly vonzó, egyszerű alakban és keresetlen szavakkal, ahogy csak ő tud írni a régi magyar életéről. Ma más korszak van, mert a délibábos Hortobágy szüretének is megkövácolták a gözekét, sőt ahol a szélvész szabadjára kontyolgatta a homokbuckákat, ma szőlő és gyümölcs terem, mely miliókat jövedelmez évente. A régi magyar élet minden mozzanatára kiterjed a Móricz Pál figyelme. Könyvére legtalálóbb kifejezés a mozaik szó vona, mert van benne katonaelet, színészműlt, politikusok és betvárok története, eszmiadiák, piktorok, hortobágyi gulyások, dudások, régi szürszabók, debreczeni diákok, papok és mások életének története. Ir József főhercegről, főlemlíti a régi szüretet, asztaltársaságokat és sok más kedves, érdekes apróságokból kerül az olvasó elé a régi magyar élet igazi valóságában. A Móricz Pál könyvéről írni a legnehezebb feladat, mert úgy írni róla, ahogy ő írja le mondanivalóit, nem tud más. És ha nem az ő zamatatos magyarságával, nem az ő zengő érzésével irok, akkor csak paródia ennek az értékes könyvnek a fölemlítése. *Bizony legjobb azt elolvasni.* Móricz Pálnak csakis a magyar gazdaközönség táborában vannak még megértői, mert ő olyan krónikása, hangadója a letűnt magyar életnek, miként a kurucoknak volt a tárogató. Képzletünket elragadja és viszi, hol aranykék őszi verőfényben susogni kezd a nádas az Ér-vizéből és seittelmesen szelid hangok támadnak a virágszagu csokolyi mezőn... A hortobágyi mezőn a szolgafán, csendes tüznél rotyogtatják a bográcshust, de keveréssel nem törték össze, hanem az erős legény leemelte, aztán sajtáságos fogással addig rázogatta, kászolítottatta a hústömeget, mignem az teljesen megfordult a bográcspan... Tovább József főherceg dicséri az ujonnan felállított honvédséget, majd Szeged felé ragadja képzletünket az író. A „Régi magyar élet” Singer és Wolfner kiadásában ielent meg Budapesten, ára 3 kor. 50 fillér.

A Pesti Hirlap, a Századok Legendái (ez a szenzációs pazar kiállítású és tartalmas folyóirat Virter Ferencnek szerkesztésével, az Országos Monográfia Vállalat kiadásában ka-

rácsonykor jelent meg). *Budapest, Szegedi Napló, A Nap* bírálói mind a legmelegebben és kitüntető rokonszenvvel emlékeztek meg és ajánlották Móríz Pál könyvét. Dr. Molnár Jenő író, a „Borsszem Jankó” országos nevű szerkesztője egyebek között — *A Nap*-ban ezt írta:

— Tünetező idők fiókjait nyitogatja föl mesteri kézzel és jó illatok szállnak felénk, kellemes hangulatba ringatva, lelkünket melódiákkal töltögetve. Móríz Pál könyve, a Régi magyar élet nagyon sokaknak kedves olvasmánya lesz . . .

Egy farsang történetéből

(A politika és a farsang. — Maszkok a Quarnero partján. — Hajnali életmentés. — Kavardás a körmagyar körül. — Dante Aligheiri szobra. — Politikai tüntetések a farsangi körmenetben.)

Az elmúlt év sok megpróbáltatással zajlott le fölöttünk. Gazdasági életünk forrásai kiapadtak, erőnk ma is lekötve s bár a béke jegyében indult az új év, nem tudjuk, vajjon a közeli órák nem-e hoznak újabb megpróbáltatásokat?! Ezért a farsang fejedelme: *Karneval* öfelsége is erősen tompított kedvvel, majdnem komor külsőségek között vonul be birodalmába, ahol szokásától eltérően, rövidebb időt fog tölteni, mint más éveken. Igen rövid és csöndes lesz az idei farsang. Különösen itt Debrecenben nem vesszük észre a bálozó készülődéseket.

Sőt messze a Quarnero partjáról, ahol különös jelentősége, színe, mondhatnám ősi melegágya van a farsangnak, ahol a lakosság temperamentuma, életkedve belekapcsolta a köznapi életbe: szintén szomorú előjelei mutatkoznak az idei szezonnak. A gazdasági válság mellett a *politikai gyűlölet* hullámai is kicsaptak újra medriükből s a kacagó, vidám város farsangi örömet készülnek megrontani.

Pedig milyen szép ilyenkor Fiume! — Egyetlen kikötője a magyar közgazdasági életnek. Ahol opera-áriát énekel a „fakinó” (zsákhordó) is, a sok „sartorella” (varrólány) lefőzi gracióztatásával és izlésével a legelőkelőbb fővárosi urhölgyet. A legutóbbi párisi divat minden színe, formája, árnyalata suhan ilyenkor végig a fiumei korzón s amikor a bálteremmel alakított hatalmas *Communale* (városi színház) csillárai kigyulnak, egybeolvad minden rétege a társadalomnak s csak szép és szebb vállak szerint lehet megkülönböztetni a fiumei lányokat, asszonyokat. — Szent itt az álarc, melyet egész farsang alatt le nem vetne a fiumei asszony s jaj volna annak a gavallérnak, aki megkísértené kielégíteni kíváncsiságát: ki lehet a bájos *maszkarela*? Meglincselnék ott az utcán vagy bálteremben!

Sajna, az utóbbi esztendő kárhözatos politikai mozgalmái már bevonultak a „káválnak”-ba (álarcsbálak) is s nem egyszer felborították a farsang szépségét, bálí poézisét, táncos ritmusát. Amelyekről feledhetetlen impressziókat szedhet össze, aki egy szent tölthet ebben a nagyszerű kikötő-városban.

Vizkeresztől hamvazó szerdáig Fiume olasz lakosságán valami ismeretlen izgalom, titokzatos remegés vesz erőt. Kora reggel

hamvas arcú leánykák, erős gesztusu ifjak sietnek hivatalba, gyárba és munkatermekbe, akiknek a szemében bágyadt tűz, orcáján halovány gyűrődés mutatja, hogy nem igen töltötték az éjszakát az ágyban. Aki az iskola padjait elhagyta, vagy első hetibérét megkereste, estére felveszi a frakkot, dominót. — Csupán ez a kötelező az esti *Theatre-parée*-n. Mindenki hivatalos, aki az „*ingresso*”-t (belépődíjat) lefizeti. Mert szalonképes minden „*Fiumano*”. Kor, nemzetiség, társadalmi állásra való tekintet nélkül. Csak *táncolni* tudjon. Mert a fiumei nőnek a ruháján, színházán kívül a tánc az életfeltétele.

Tessék bemenni ilyenkor bármelyik fiumei kávéházba, bar-ba, vagy nyilvános mulatóhelyre: már hét órakor ellepik a maszkba öltözött urak-hölgyek, akik anélkül, hogy ismernék egymást, intim társaságba verődnek, — kiveszik a billárdozók kezéből a dákót, — kiisszák a feketét s eloltják fejedlett a villanyt:

— Jer a Communáleba táncolni!

Maszkoktól hemzseg a pompásan világitott város s a színházban még az előcsarnok is megtelik táncos leányokkal, ifjakkal. Több ezer ember szorong itt reggelig, míg a páholykba a „*governatore*” (kormányzó) és a „*rapresentanza*” (városi önkormányzat) tagjai, élükön a „*podesztá*”-val, emelik a társaság fényét. És sokszor a legelőkelőbb fiumei családok leányai egyedül, minden *garde nélkül* érkeznek a tiündéri fényben uszó bálterembe. A maszk megvédi őket minden tolkodás ellen.

Egy hajnali tánc után hárman tartottunk haza a Communaleből. Egy asszony, egy tengerésztiszt és én. Ketten elől, én a hátuk megett. Egész véletlenül, anélkül, hogy a kíváncsiság készített volna a spionkodásra. Arra laktam, amerre ezek elhaladtak. Lehettem vagy tíz lépésnyire mögöttük, de ha közvetlen a hátuk mögött lépek, sem vesznek számba. Jól ismertem mindkettőjüket, sőt barátiságnak is nevezhettem a közöttünk fennálló köteléket. Az asszony egy horvát egyetemi tanár felesége, *magyar leány*, a tengerész az ottani haditengerész escader ifregatt-hadnagya: Sch . . . Egon.

A tengerparton mentünk, szürkés, ködös párázatban, melyet csak néha tört át a meglibbenő gázlámpák fénye. Ilyenkor mintha egymásba olvadt volna az előttem haladó pár árnyéka s ha lekötött volna ezek sorsa, mondhatnám, csinos regény szövődő sorait olvashattam volna ki belőle. De fáradt voltam, agyoncsigázott s a csipős, reggeli szél is kergett haza. Hát nem gondolkodtam.

Egész a Zichy-molóiig. Ahonnan hangos segélykiáltás repült át hozzánk:

— Emberek! Ssegítsé! Egy ember a vízbe fult!

Csaknem gyökeret vert a lábam. A verejték elfutott, éreztem, milyen tehetetlen vagyok. Elöttem fog meghalni egy ember, akin nem tudok segíteni. Hiába, a Körös habjaiban az ember nem tanul életmentést. Ehez olyan hullámok kellene, melyek felduzzasztják az izmokat, mint a tenger.

Ekkor az én Egon barátom olyan tökéletes példáját adta az emberi fegyelmességnek, a férfiaságnak és a hősiességnek, a miért megérdemli, hogy valamennyien meghajtsuk előtte a térdünket. Mert ez az ember, a maga huszonnégy évével, egy mámorosan átvirrasztott éj után, annak a közelében, aki

e pillanatban talán a lelkét adta neki: elég erős tudott lenni, hogy legyűrje szenzibilitását, vérenek, szívének akarását és egy senkiért, *egy részeg tengerészért kockára tegye az életét*.

— Pardon! — mondta villámgyors elhatározással. És pillanat alatt beleugrott a jég-hideg habokba s mire a móló parjához értünk, már *meg is mentette* a habokban vergődő embert. Aki szintén egy farsangi mulatságból jövet, részegen, öngyilkossági szándékból ugrott a tengerbe.

Igazi hős volt: megérdemelte azt a *réz-érmét*, amellyel kitüntették! . . . És azt a kézszoritást, amelyet az *asszonytól* kapott! . . .

Van a fiumei olaszágnak egy kedvenc tánca, melyet itt nálunk csak szinpadokon, vagy próbabálakon ha látunk: a *körmagyar*. Nincsen olyan nyilvános táncmulatság, ahol ez a programmon ne szerepelne. És nem kivételes jelenség, aki ezt ismeri, hanem az a meglepő, ha valaki a fiumánók közül nem tudja. — (*A magyar ajkuak rendesen nem tudják.*)

Ott szerepelt ez a tánc két év előtt is minden kavalkinán s kis híjja, hogy *hazaáruló* nem ettem miatta. Egyik magyar lapársunk, a „*Tengerpart*” jóvoltából. Ez a kitűnő ujság ugyanis — magyar módra — ádáz tusában állott az általam segédszerkesztett „*Fiumei Estilap*”-nál. Mert ennek a szubvencióját is szerette volna felfalni. Hát kereste kákán a csomót. Kapóra jött a kavalkina. Ahol abban az időben kezdték *megabcugolni* a körmagyart, ezt a majdnem speciális „fiumei táncot”, a mi nemzeti önérzetünk dicséretére!

Az esetnek pedig az volt a hátulütője, hogy az általános választások *Zanella* Richard teljes leveretésével végződtek. *Wickenburg* István gróf kormányzó nagy erkölcsi súlyának növekedése és szeretetreméltó egyéniségének népszerűsége folytán. Amit a Zanelláért lelkesülő fiumei ifjuság megbocsátni nem tudott. De elkeseredésének minden fegyverével megtorolni igyekezett. Erre pedig kedvezőbb alkalom nem kínálkozott a „*körmagyar megabcugolása*”-nál. És gyerekesebb, ártatlanabb multság sem.

De a „*Tengerpart*” című magyar harmonia sietett riadót fujni s mint „*irridentista mozgalmat*” tüntette fel a lényegtelen csinyt. Másnap a kormányzói palota előcsarnokában összetalálkoztam *Kemény* Ödönnel, régi, kipróbált magyar publicisztával, jelenleg az Adriai tengerhajózási társaság főtitkárával, a kívül eszmecezerét folytattunk az „*irridentista mozgalom*”-ról.

— Tudja mit, — adott egy találó ötletet — írja meg holnap, hogy a *rendőrség tiltsa be a körmagyart*. Meglátja, mennyire megöröknyödnék a fiumánók. — A legkedvesebb táncuk!

Csakugyan, meg is tettem. Másnap a rivális magyar lap elnevezett *hazaárulónak*. — Ma is az lennék, ha másnap éppen az irridentistának hirdett olaszág nem tiltakozott volna a — *körmagyar betiltása ellen!* . . .

Rossz politikát folytat, aki az olaszággal Fiumében harcot hirdet. Ez a temperamentumban, szívósságban és ellentállásban hozzánk leginkább hasonló faj az egyetlen bástya, mellyel a gazdaságilag fejlett s tömegénél fogva is Fiuméra nehezülő *horvátság ellen* sikeresen védekezhetünk. Ha ezeket összetörjük, magunk is ott maradunk a ro-

mok alatt s nemcsak olasz szót és kulturát, de magyar állami kormányzatot sem fogunk találni a tengerparton. Benyeli azt a szokol mozgalom, a szláv terjeszkedés, a hátunkra terpeszkedett horvát invázió, mely már az egész dalmát és osztrák tengerpartot is uralja s amely ma holnap Abbáziában is lehetlenné teszi a kulturális fejlődést.

Én szeretem, becsülöm Wickenburg István gróf kormányzót, aki kétségtelül őszinte, becsületes magyar ember. De Zanella Richárdot sem tartom magyargyűlölőnek, irridentistának. Ha ez a két ember egymást megértette volna, szebb farsang lett volna ez idén is Fiumében. Ahol — hallom — ismét gyilkos módon kicsapott a gyűlölet. Innen ered aztán az a lelkesedés, mely ezelőtt két évvel is „Dante Alighieri” élőszobrát jutalmazta a hamvazó szerdai körmenetben az első díjjal, melyben a város legelőkelőbb hölgyei és ifjai vettek részt. S mely bizony az irridenta eszmekör fellángolását jelentette. Pedig nem volt közöttük Zanella Richárd s a nép Wickenburg István kormányzót virág- és corriandoli esővel üdvözölte! . . .

. . . Szép kavalkinák, ott a Communáléban, ahol annyi grácia, poétikus idill, végzetes szerelem születik, visszaidézlek. Szeretnék szállni, átrepülni a Karsztok hatalmas bazaltcsucsaival s közöttük örülni, kacagni, pajkos mascarellák . . . Jövend a farsang, sok gyönyörűségével, káprázatával, tovatűnő kedvének szertecsapongásával . . . És járják a „körmagyart” a sarterollák, meg a deli olasz ifjak . . . Kivirradtig . . . A Communáléban . . . Ahol még magyar szó nem csengett . . . Horvát sem . . . Ne is csengjen soha! . . . De értse meg egymást olasz-magyar . . . Az lesz a szép farsang . . . Ott a Communáléban . . .

Gyulai Zsiga.

Az első vig-est

9-én lesz a Bikában.

Debrecen városi közönsége még el sem felejthette azokat a kellemes estéket, a melyekben a vig-estélyeket rendező bizottság részesítette a múlt év farsangjában s im újra itt van a farsang s a vig-estélyek rendező bizottsága a vig kedvet összeegyeztetve a nyomorgó szegény gyermekeket segítő humanus cselekedetével, ismét hozzájárult a vig-estélyeket rendező nehéz mesterséghez. Az első vig-estély január 9-én, csütörtökön lesz a Bika dísztermében. Carneval anónak ezen díszes helyiségében a lebontás előtt még megjelennek egyszer a nemes humornak nívón álló jelensége, hogy a debreceni közönségnek eme hajlékban mód adassék arra, hogy nemes, segítő cselekedeteit a jó kedély világában érvényesíthesse.

A részletes műsor még titok. Ez olyan lesz, ahol a művészet a kedélyességgel és a humorral párosulva, a közönségnek két órai élvezetet, maradé emlékeket ad: ellenben a segélyezésre utaltaknak, az árván maradt gyermekeknek a részükre utalt ruhával, tanulási segéllyel életörömöt, később életpályát biztosít. Az estélyt egy női zenekar élvezetes muzsikája nyitja meg s részt vesz a színházi férfiak Mártonfalvy karnagy vezetése alatt, Kiss Mária színésznő, Kassav. Farkas. Székely és Ligeti Vilma egy humoros quartettel. E szereplők külön-külön is érdekes számokkal fogják mulattatni a közönséget, megjelenik a színpadon Debrecen kedvelt primadonnája, Borbély Lili, aki duettezni fog Kassavval, továbbá Széll Kálmán dr., az ismert opera- és zeneiro humoros zongorajátékkal és még mások, akiket a debreceni publikum szeret és azoknak művészi aakításokra szívesen gondol vissza. A végleges műsor a ket-

tős ünnep miatt csak a szerdai számokban tehető teljes egészében közre. Az előadás különben a Bika dísztermében lesz. Kezdetre, mint a multban, délután pont öt órakor s a jegyek kaphatók már is Antalfy József könyvkereskedésében, Szent Anna-utca 13. szám. — Füllérekben mulatunk és százakat segítünk!

A politika eseményei

A királyi kihallgatás. — A közös miniszteri értekezlet

Lukács László miniszterelnököt ma fogadta a király s utána hosszú közös miniszteri értekezlet volt, amelyen a rendkívüli intézkedésekről tett jelentést a hadvezetőség.

A mai eseményekről a következő jelentések számolnak be:

A miniszterelnök a királynál.

Bécsből táviratozzák: A király tíz órakor Schönbrunnban külön kihallgatáson fogadta a miniszterelnököt. Félhivatalos jelentés szerint a kihallgatás folyó ügyekre vonatkozott, nevezetesen azokra az előterjesztésekre, melyeket a kormányelnök az igazságügyminiszteriumban bekövetkezendő változások ügyében tett a királynak.

Az audiencia alig fél óráig tartott. Lukács Schönbrunnból automobilon a külügyminiszteriumba ment, ahol már együtt voltak a miniszterek. A közös tanácskozás kevéssel fél 11 óra után kezdődött gróf Berchtold közös külügyminiszter elnöke alatt. Jelen voltak: lovag Krobatin hadügyminiszter, lovag Bilinski közös pénzügyminiszter, Montecuccoli tengerészeti parancsnok, Lukács László és gróf Stürgkh miniszterelnökök Teleszky és Zaleski pénzügyminiszterek.

A kihallgatás.

Bécsből táviratozzák: Lukács miniszterelnök kihallgatásán értesülésünk szerint jelentést tett a választóreformnak a képviselőházban történt beterjesztéséről és a munkapárt egy részének a örvényjavaslattal szemben elfoglalt álláspontjáról.

A miniszterelnök ezután előterjesztést tett az igazságügyi tárca betöltése dolgában. Az audiencián szó volt a horvát kérdéssről és a közös ügyekkel kapcsolatos kérdésekről és így a rendkívüli kiadásokról is.

Lukács még tegnap este tárgyalt báró Hazai Samuval, aki ezután elutazott Bécsből.

Székely utóda.

Egy estílap írja: Mint jól informált helyről értesülünk, Lukács László miniszterelnök mai kihallgatásán dr. Balogh Jenő kultuszminiszteri államtitkárt ajánlotta a királynak igazságügyminiszterré való kinevezésre. Az új igazságügyminiszter alkalmasint már holnap leteszi az esküt a király kezébe.

Álhir Zichy lemondásáról.

Egy fővárosi lap azt írta, hogy gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter a választójogi javaslattal szemben táplált aggályai miatt megújította a már egyszer benyújtott lemondását. Illetékes helyen ezzel szemben kijelentik, hogy az annak idején a leghatározottabban megcáfolt lemondási hirma megújított formájában sem felel meg a valóságnak, mert gróf Zichy János teljesen egyetért a kormány által benyújtott választójogi javaslattal és úgy az erre vonatkozó, mint a lemondásáról megújított hírek valótlanak.

A hajduböszörményi Kálvineum

Tavaszkor megkezdik az építést.

A Kálvineum végrehajtó bizottsága e hó 3-án ülést tartott a főiskola kistanácsstermében. Ez az ülés óriási lépéssel vitte előre a hajduböszörményi fiuinternátus fölépítésének ügyét. A tanácskozás folyamán kiválasztotta a végrehajtó bizottság a rendelkezésére álló telkek közül a legalkalmasabbat és megbízták a bizottság elnökét, hogy a szükséges tervet és költségvetést mielőbb készítse el, hogy az építkezés már a tavasszal megkezdhető legyen, mivel annak megkezdését már semmi sem akadályozza. A nemes cél érdekében az államtól 300 ezer koronát, a tiszántuli református egyházkerülettől pedig 50 ezer koronát kapott a Kálvineum végrehajtó-bizottsága, melynek csak az építkezésre 400 ezer korona áll bármely percben rendelkezésére.

Hajduböszörmény is kész az áldozatra. Fölajánlotta a végrehajtó-bizottságnak az építendő internátusnak szükséges telket, vagy pedig 20 ezer koronát.

Ily körülmények között természetesen nem szabad halasztani az építkezéseknek már tavasszal való megkezdését. A mint nem is akarja a végrehajtó-bizottság ezt tenni. Ezen az ülésen már a telket is kijelölték az internátus számára. Mind között legjobbnak találták a tanácskozás folyamán a város közepén levő Somossy-féle telket, melynek 5200 négyszögöl a kiterjedése. Ezen épülne fel az internátus, melyet 120 gyermek számára tervez a végrehajtó-bizottság, amely azt is meghatározta, hogy az előbb említett szám közül 80 papi árva és 40, a főgimnázium más növendéke találna otthonára az internátusban. Tekintve a nemes célt, az épület tervrajzának elkészítését és a felügyeletet Mérő József helybeli mérnök ingyen vállalta magára, melynek felülvizsgálataára Tóth István debreceni építészt kérte föl a végrehajtó-bizottság.

Művészet

ROSENTHAL ZONGORA-ESTJE.

Utolsó érzésünk mégis az volt, hogy ujjzsonglór hátborzongató mutatványait élvezzük. Pedig, aki olyan igaz magaátengedéssel énekelte Chopint és Schubertet, aki olyan fiatalos, bájos romantikával mesélt régi, kedves táncokról, annak nem is kellett volna tercekben játszott Minulén-valzerrel és dupla-Strauss-keringőkkel elkábítani az embert.

Beethovent játszott először. Tisztelettel nyult hozzá, de Beethoven férfias ereje az ő szelid, kedves lelkében megpuhult. Az első tétel heroikus ritmusu második témáját, Chopin tulridegnek tartotta, Rosenthal pedig lágyan andalgóvá tette. A második tétel harmonikus témájának orgonaszzerű akkordjait szentimentálisan feltörte. A harmadik tétel Prestójában már mutatott, annyit, amennyitől idegeink virtuózszenzációk után feszültek. — És akkor következett Chopin — elragadóan — s bámulatba ejtően. Láthatóan növekedő passzióval élte le előtti Chopin sajátzserű romantikáját, mely talán szüületésekor is elmult érzések reflexiójaként hatott. A mazurka ilyen eredetien pajkos ritmizálásának Chopin, ha hallotta volna, nem örült volna, de mi örültünk, mert csemegét kaptunk benne. Az as-dur valcert tökéletesebben nem lehet játszani. Itt minden együtt: stílus és virtuóztatás. Szeretettel hallgattuk mesemondó, meleg hangját s értejáró köszönetünkben benne van a bocsánat is az elkövetkezett ujjtornászati csodák vérfagyasztó borzalmaért.

k. i.

Balogh Jenő dr. az új igazságügyminiszter

Megtörtént a kinevezés

A mai napnak fontos politikai eseményei vannak, amelyek közül a legnagyobb érdek-lődéssel bizonyára az új igazságügyminiszter kinevezését fogadta a közvélemény. Az új igazságügyminiszter Balogh Jenő dr. államtitkár lett.

A kinevezést Debrecen kétszeres örömmel fogadhatja, mert Balogh Jenő dr. mint kultuszminiszteri államtitkár is nagy szeretettel és figyelemmel intézte Debrecen ügyeit s egyike volt azoknak, akiknek köszönhetjük, hogy Debrecen városa megkapta az egyetemet. Kétségtelennek tartjuk, hogy régi szeretetét átvitte diszes új állásába is, amelybe az ő személyével kiváló ember került. Balogh Jenő dr. egyik legkiválóbb jogtudósunk, aki az egyetemen a büntető jognak volt a tanára. Mint református embert és kiváló tudóst hívták meg a kultuszminiszteriumba 1910-ben. Ezidőben fejtett különösen nagy tevékenységet a debreceni egyetem érdekében. E kérdésben több ízben Debrecenben is járt. Tagja a Tudományos Akadémiának s mint kodifikátor már dolgozott is az igazságügyminiszterium törvényelőkészítő osztályában.

Irt igen sok jogi munkát így E. Illés Károly és Varga Ferencel együtt a Büntető perrendtartás magyarázatát. A büntető törvénykönyv módosításáról szóló novella az ő alkotása.

A kinevezés még nem jelent meg a hivatalos lapban, ezt csak holnap fogják publikálni. Arról a Budapesti Tudósító bécsi távirat alapján a következőket jelentette:

A király ma Balogh Jenő drt, a kultuszminiszterium államtitkárát igazságügyminiszterre nevezte ki. Az új igazságügyminiszter ma este Bécsbe utazott, ahol holnap teszi le az esküt a király előtt. Az eskütételnél Lukács László miniszterelnök, Berchtold Lipót gróf külügyminiszter és a zászlós-urak közül Eszterházy Miklós herceg lesz jelen.

Az eskütétele után a király külön kihallgatáson fogadja Balogh Jenő dr. igazságügyminisztert.

Színház

HETI MŰSOR:

VASÁRNAP: Délután *Trenck báró*, operett. (Mérsékelt helyárrakkal.)

VASÁRNAP: Este *Erős láncok*, vígjáték. — (Kisbérlet.)

HÉTFŐ: Délután *Sárga liliom*, színmű. Mérsékelt helyárrakkal. (Bérletszünet.)

HÉTFŐ: Este *Vén bakancsos és fia a huszár*, népszínmű. (A bérlet.)

KEDD: *Erős láncok*, vígjáték. (B bérlet.)

SZERDA: Délután *Hit és haza*, népdráma. — Ifjusági előadás. (Bérletszünet.)

SZERDA: Este *Farkas*, játék. (C bérlet.)

CSÜTÖRTÖK: *Erős láncok*, vígjáték. — (A bérlet.)

PÉNTEK: *Cigányszerelem*, operett. — (B bérlet.)

SZOMBAT: *Kedves Augusztin*, operett. Ujdonság. (C bérlet.)

VASÁRNAP: Este *Kedves Augusztin*, operett. (Kisbérlet.)

Erős láncok

(Vigjáték 3 felvonásban. Irtá: Salten Félix. Fordította Heltai Jenő. Rendezi Császár Ernő. Bemutató előadás.)

Erős lánc a szerelem, olyan erős, hogy a dinasztialis érdekek erős láncát is majdnem darabokra szakítja. A „majdnem“ azonban megvan és az ügy kibontakozása is ezen a majdnemen nyugszik. Majdnem megszökik az uralkodó herceg, de az utolsó pillanatban amikor már az auto befűtötten vár, a diplomatikus hercegnő megoldja a zavarokat: a herceg is tovább uralkodik — jobb kézzel, — bal kezével, enyje Istenem, mit is csinál a balkezével, mint kisegítő, bonyodalom-megoldó, sok mindent megmentő testrészével házasodik.

A mese, amely a maga poetikus beállításával nagyon-nagyon sokban hasonlít a Heidelbergi Diákelethez és attól csupán a megoldásban tér el, annyi, hogy a trónörökös herceg megszeret egy kis masamódot, olyan nagyon, hogy két gyermeke lesz és olyan nagyon, hogy mikor eljön az uralkodás ideje, nem uralkodni akar, hanem, hogy stilszerű legyen a darab tendenciájához, a harmadik-gyereket akarja. Végül úgy intéződik el a dolog, hogy mindkettő meglesz, ha az Isten is úgy akarja.

Az „Erős láncok“ vigjátéknak van címeze, de mint ilyen határozottan nem jó. Mert differenciáltabb az izlésünk, semhogy elhigyük azt, hogy a német tábornok kövér hasára lehet bazirozni, mint humorra akár melyikünknek is egy vig-nek nevezett színjátékot. A humor egyébként még — közvetkező helyeken van elhelyezve. A kamarás abban a formában köhög, mint ahogy más ember nevet: he, he-formában; a hercegnő bájosan inkonzekvens jóakarátában; a herceg hazudott sántításában, szóval ilyen testi meg lelki, de csak német izü, apróságokban.

Az előadás nagyon szerencsés volt, mert kevés létező színészünk között a három legjobb játszott: Bérczy, Vajda Ilona, meg Halasi Mariska.

Bérczy a trónörökös szép, meleg, szerelmes szerepét játszotta és Vajda Ilona volt a partnere. Nívón felül, sokkal a vidéki átlagon felül mutattak be nekünk bájosabbnál-bájosabb idill-darabokat, szerelmes, nagyon szeretően szerelmes részeket, melegen, egymásnak odaadással érzékeltetve meg az ideális földöntúli nagy szerelmet. Halasi volt a trónörökös mamája. A legszerencsésebb kézzel megirt alakja Saltennek a Halassi szerepe és ő talán a legszerencsésebb kreálója ennek a szerepnek. Finom előkelő hercegnőt adott, szinte tulságosan fiatalon és a szerelmet tulságosan intelligensül megértően. Lajthaytól kaptunk egy kedves alakítást, a kamarást. Kár, hogy nagyon kicsi a szerep, mert Lajthay nagyon élvezhető produktumot hoz ki belőle.

A kisebb szerepeket a publikum hálájával intézték el Szabó, Lévy Farkas és különösen Kormos, aki nagyon hamar elfeledteti velünk, hogy még csak két napja van itt. Császár Ernő nem tehet arról, hogy más

színpadokon az asztalos műhelyek választékosabban elegánsak és simulékonyabban izlések, mint Debrecenben a hercegi termek. Lals.

Vasárnapi előadások. Holnap vasárnap két előadás lesz. Délután 3 órakor mérsékelt helyárrakkal „János vitéz“ népszerű daljáték kerül színre, amelyben a főszerepeket Zilahyné S. Vilma, Borbély Lili, M. Torday Erzs, Falussy István, Szabó Gyula stb. játszik. Este „Az erős láncok“ megy.

Vizkereszt napján. Hétfőn két előadás lesz. Délután 3 órakor mérsékelt helyárrakkal a „Sárga liliom“ Biró Lajos nagyhatású színműve kerül színre. Este „A vén bakancsos és fia a huszár“ A) bérletben népszínmű 3 felvonásban.

Ifjusági és nép előadás. Jövő hét szerdáján január 8-án ifjusági és nép előadást rendez az igazgatóság. Az előadás délután 3 órakor kezdődik és színre kerül „Hit és Haza“ Schönherr Károly történelmi népdramája. A főszerepeket Szilágyi Ernő, Lajthay Károly, Kiss Mariska, Vajda Ilonka, Kemény Lajos, Halasi Mariska, L. Farkas Pál, Szabó Gyula, Vámos Gizella játszik. Este a „Farkas“ kerül színre. C) bérletben.

Apollo

mozgósínház

Miklós- és Piac-utca sarkán.

Vasárnap

Hétfőn

! Szenzációs műsor !

!! Vasárnap délután 3 órától félhelyárak !!

A balkán bonyodalom

Ultimátum Törökországnak

Uj háboru küszöbén

A balkáni bonyodalom legutóbbi eseményeiről a következő táviratok számolnak be:

AZ ULTIMÁTUM.

London, január 4.

Mint hogy a török ellenjavaslatokat a tegnapi konferencián a szövetségesek megbizottai elfogadhatatlanoknak itélték s a törökök javaslataiból nem engedtek, a szövetségesek az ülés végén a következő szövegű ultimátumot adták át írásban a törököknek:

1. Hajlandó-e Törökország minden Krétára való jogáról a szövetségesek javára lemondani?

2. Lemond-e Törökország az Aegei-tengerben levő szigeteiről?

3. Hajlandó-e Törökország Tráciában a szövetségesek javára olyan határokat megállapítani, amelyek Drinápolyt is magukban foglalják.

KEZDŐDIK A HÁBORU.

London, január 4.

A törökök mai elutasító válasza után ismét megkezdődik a háboru. A nagyhatalmak mindent elkövetnek, hogy az újabb vérengzést megakadályozzák. Lehet, hogy az utolsó percben meg tudnak egyezni a hadviselő felek.

SALVATOR

kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajknál, kősvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. Természetes vasmentes savanyvíz.

Kapható érvényvesztés nélkül minden gyógyszertárban.

SCHULTES ÁGOST

Szinyo-Lipóci Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 2.

A TÖRÖKÖK VÁLASZA.

London, január 4.

A békekonferencia ma délután 4 órakor folytatja a tegnapi tárgyalást. A törökök válasza az ultimátumra elutasító lesz.

A BÉKE FELÉ.

London, január 4.

A lapok jelentése szerint a megegyezésre a kilátás erősödött. A délután összeülő konferencia új tárgyalási alapot kap s valószínű, hogy a végleges döntés hétfőn lesz.

DANEFF ENGED.

London, január 4.

A Times jelenti: Daneff, a bolgár szobranje elnöke közölte Take Jonesku román miniszterelnökkel, hogy Bulgária némi kisebb határkiigazításhoz hozzájárul.

DAMOKLES KARDJA.

London, január 4.

Take Jonescu és Daneff között tegnap egy óra hosszat tartó tanácskozás volt, de eredményre nem vezetett és holnap vagy holnapután folytatják. A román belügyminiszter így nyilatkozott:

— Csak félig van kihuzva a kard hüvelyéből és a meddig nincs egészen kihuzva, nem lehet azt mondani, hogy a háború Románia és Bulgária között kikerülhetetlen.

HIREK

— **Lapunk legközelebbi száma a közbeszó ünnep miatt szerdán, a rendes időben jelenik meg.**

— **A közigazgatási bizottság ülése.** Domahidy Elemér főispán folyó hó 6-án, hétfőn hazaérkezik tátralomnici üdüléséből, mert másnap, folyó hó 7-én kedden a közigazgatási bizottság ülést tart a városháza tanácstermében. Az ülésen Domahidy Elemér főispán fog elnökölni.

— **A nagybeteg Görgey.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Görgey Arthur tábornok állapota még mindig egyformán válságos. Táplálékot nem vesz magához. Az éjt nyugtalanul töltötte. Családjá, mely mindig körülötte van, önfeláldozóan ápolja. Ma délelőtt orvosai: Korányi, Herczel, Bencze és Lobmayer újból konzíliumot tartanak a beteg fölött.

— **A vármegyei levéltár rendezése.** Tudvalevő dolog, hogy míg a vármegyei szék házat elkészítették, a vármegyei levéltárat a Kossuth-ucában, a színház mellett levő ódon házba helyezték. Most, hogy a színház elkészült, a levéltár rendezéséhez láttak, hogy azt is átköltöztessék a számára fönttartott modern helyiségekbe.

— **A színházi vélték megoldása.** Tegnap számunkban jeleztük, hogy a színházgató hitelezői megtartották bizalmas értekezletüket, melyen Zilahy Gyulának 1914. szeptember elsejéig tartó moratóriumot adtak, olyképp, hogy adósságait az idő alatt a színház haszonjövödelméből törleszthesse. Ezt a határozatot legközelebb a színházi bizottság elé terjesztik oly kérelemmel, hogy Zilahy Gyulát szerződése lejártáig hagyja meg a színházgatóban, míg a színház anyagi ügyeit, a hitelezők egy megbízottja kezelné.

Zimmermann Gyula emlékezete.

Épen egy éve múlt, hogy Debrecen város társadalmának egy közkedvelt, rokonszenves tagját Zimmermann Gyula áll. főreáliskolai tanárt elkísértük utolsó útjára és ma a kartársi szeretet, a tanítványi hála meghatározó módon üjtotta fel emlékét fekete gránitkőből faragott szép siremlékének felszentelésével. A reáliskola tanári kara teljes számban s az intézet felsőbb osztályu növendékei kiknek az elhunyt még tanárjuk volt, Fazekas Sándor c. főigazgató és dr. Kardos Albert id. igazgató vezetésével kivonultak a temetőbe, hogy leróják kegyeletüket a szeretett kartárs és a feledhetetlen jó tanár emlékének. Nem az a megszokott, gépiesen elvégzett kötelességteljesítés volt ez, nem! A napsütéses téli délelőtt mindnyájunk előtt ott lebegett az őszbeborult Zimmermann Gyulának jóságos arca. Mindnyájunk lelkében megújult egy-egy kedves emlék az ő személyével kapcsolatban, mert aki őt ismerte, mindenki csak szívjóságának, kedvességének emlékeit hordhatja szívében. Volt tanítványai, még a legrégebbiek is, a legnagyobb tisztelet és szeretet hangján emlékeznek meg róla, mint tanárról és emberről. Humánus gondolkodásával és tapintatos bánásmódjával — ami tanárnál a legnagyobb művészet — embertársai és tanítványai lelkében örök emléket hagyott; ezért volt ez a mai megemlékezés olyan bensőséges, olyan jóleső. Materny Lajos ág. ev. főesperes győntörü imája után dr. Horvay Róbert áll. főreáliskolai tanár mondott mélyen járó emlékbeszédet, felidézve előttiünk a jólelkű embert, a magát teljesen hivatásának szentelő tanárt és a város közkedvelt polgárát. Azután elávoztunk a sirtól. S amint szétozolt a hidegtől kipirult arcu fiatalság, jóleső érzéssel állapítottuk meg, hogy Zimmermann Gyula emléke élni fog sokáig, addig amíg tanítványai élnek.

— **Kossuth Ferenc állapota.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A nagybeteg Kossuth Ferenc állapotában javulás állott be. Az éjjelt jól töltötte. Fájdalmai nem voltak.

— **Debreceni tanárok gyűlése.** A helybeli középiskolák tanárai látogatott gyűlést tartottak a reáliskola vegytani előadó termében tegnap, szombaton délután. Dóczi Imre középiskolai felügyelő elnöklete alatt. A gyűlés főtárgya Nádasdi Alajos főreáliskolai tanár előadása volt a földrajz tanításáról, melyben hosszú tanári gyakorlatának tapasztalatai alapján igen értékes, megszívlelni való utbaigazításokat adott a földrajz tanítását illetőleg. A tesszéssel fogadott előadás után dr. Csűrös Ferenc, a kör titkára, tette meg előterjesztéseit. Bejelentette a városunkból Győrbe távozott dr. Matolcsy László felső leányiskolai tanár kilépését. Jelentést tett továbbá arról, hogy a tanári kör elnöksége meleg hangu üdvözlő levelet küldött Szász Károly képviselőnek, aki az új nyugdíj törvény tárgyalása alkalmával a magyar középiskola és tanárok érdekében mondott nagyszabású beszédet a képviselőházban. Felolvasta azután az erre érkezett választ is, melyben a többi között így ír Szász Károly: „Kérem, fogadják szívesen hálás köszönetemet, annak hozzáadásával, hogy én a magyar tanárság érdekeiért dolgozni is, harcolni is mindig készen állok.” A tanári kör nagy hálával fogadta a kiváló képviselő ígéretét, azon képviselőt, aki a nyugdíjtörvény tárgyalásakor egyedül állott a magyar középiskola érdekeinek védelmére.

— **Lövés élestöltéssel.** A m. kir. honvédsereg második második osztálya e hó 8, 9, 10-ik napján délelőtt 7 órától déli 12 óráig, a Sárkut-tanya mellett berendezett harcserü lőtérén éles golyóval céllövészetet tart. Ezen a részen a közlekedés veszélyes.

— **Átruházott báróság.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a Perényi-család magyar bárói méltóságát és előnevét Lukács György belső titkos tanácsos, kamarás és neje, báró Perényi Marjoire kiskoru gyermekeire, Lukács György, Miklós és Sándorra akként ruházta át, hogy eddigi családnevüket a jövőben is viseljék, a Perényi család címerét pedig saját címerükkel egyesítve használják.

— **Kinevezések.** A király a közös hadsereg kötelékében a következő zászlókat léptette elő tartalékos hadnagyokká: A 39. gyalogezrednél Budaházy Victort, Csontos Dezsőt, Gál Zoltánt, Engel Lászlót, Székely Sándort, Medgyessy Pált, Debreczeni Gyulát, A 7. Vilmos huszárezrednél dr. Somossy Lászlót.

— **Az ügyvédvizsgáló bizottságok.** A hivatalos lap mai száma közli azoknak a jogtudósoknak névsorát, akiket az igazságügyminiszter az 1913. év tartamára az ügyvédvizsgáló bizottság tagjaivá kinevezett.

— **Egy szerb színész-család viszontagságai.** Tegnap számunkban részletesen ismertettük Sztojánovits Bozsidar szerb színész esetét, akit a pancsovai határrendőrség Debrecenbe internált családjával együtt. Rostás István rendőrfőkapitány emberbaráti jóindulattal igyekszik elviselhetővé tenni sorsukat s ma már lakásukról és ételmezésükéről is gondoskodott. Sőt hogy szükségét ne szenvedjenek, Németh Nándorné 20 koronás adományát is kiutalta részükre. Most már a városi tanács is megmozdulhatna és tehetne valamit, hogy ez a szegény család tisztas exisztenciához juthasson és megtanuljon magyarul. Ilyen alaku és hangu kardalosokra amugy is szüksége van a debreceni színháznak.

— **Menyasszonyok, vőlegények.** A debreceni állami anyakönyvi hivatalnál az elmúlt hét folyamán a következő eljegyzéseket jelentették be: Pongor Ferenc—Kiss Vilma, Lévi Ferenc—Veinberger Etelka, Szabó Károly—Nagy Zsuzsanna, Tunyogi János—Tömöri Julianna, Dávid Sándor—Nagy Zsuzsanna, Nagy Lajos—Vári Zsófia, Veréb Lajos—Sülye Zsófia, Bokor István—Bagossi Julianna, Mészáros István—Papp Erzsébet, Hidvégi Károly—Tóth Gizella, Tisza Lajos—Józsa Zsuzsanna, Gebei Antal—Csollák Eszter.

— **A jég áldozata.** Tisza-Csegéről jelenti a debreceni kir. ügyészségnek, hogy ott tegnap délután Hirsch Ernő 14 éves cipész-tanonc kiment a holt Tiszára s a gyengén fagyott jegen akart keresztül menni. De a jégréteg testének sulya alatt betört s a fiu a víz alá került. Minthogy senki sem volt közelében, aki megmenthette volna, belefulladt a vizállásba.

— **Sok a szegényember, nagy a nyomor.** Még el sem kezdődött a tél, máris egymás kezébe adják a rendőrségen a kilincset a szegény emberek. Újév óta valóságos bucsujárás indult a főkapitányhoz, aki kénytelen nemet mondani a könyörödományokért jövőknek, mert nincsen semmi alapja kérésük teljesítésére. Más években ugyanis akadtak jólelkű adakozók, akik pár koronát juttattak szétozottság miatt a város szegényeinek. Most ezek is elmaradtak. Pedig a nyomor ma sokkal nagyobb, mint az előző években. A gazdasági válság megállította a gépeket, az építkezést s a munkaalkalom ugyszólván minimumra redukálódott. A drágaság pedig akkora, hogy a nagyobb exisztenciákat is megpróbálja. Nem csoda, ha az aprók összeroppannak terhe alatt. Aki teheti, segítsen a talpraállításukban. Minden összeget örömmel juttat el rendeltetése helyére a rendőrség.

Seciferrin

Az erőtlenség és gyöngék kedveltje. Feleleveníti a vért, erősíti az idegeket és szellemet, biztosít egészséges, rózsás arcszint és új életerőt.

Gyors hatása az orvosi világban, mint a közönség körében, nagy feltűnést kelt. Ára K 4.— Gyógyszertárban kapható Főlerakat: Török József gyógyszer., Budapest VI., Király u. 12.

— Az Apolló színház tegnap igen sikerült gyermek előadást tartott. A színház csak úgy visszhangzott a bájos gyerek sereg kacagásától. Ezen előadásra a színház igazgatósága négy iskola szegény gyermekeinek örömet szerzett azzal, hogy 300 drb. ingyen jegyet juttatott az iskolák igazgatóihoz. Holnap szombaton új két órás műsorban lesz része a közönségnek.

— **Harc a férfiert.** Bécsből táviratozók: A bécsi esküdtbíró tegnap Recsek László lakatoslegény bűnügyét tárgyalta. A legény azzal volt vádolva, hogy lakasadójának tizenhárom éves leánya — szeretője volt. A vádlott nem tagadott semmit. Kijelentette, hogy szereti a leányt és ha annak szülei beleegyezését megkapja, mihielyt biztos állása lesz, el is veszi feleségül. A leány apja beleegyezett a házassági tervbe. Az anyja azonban mit sem akart hallani róla. A tárgyalás folyamán azután kiderült, hogy az anya — maga is szerelmes a fiatal emberbe, de mert ez nem akarta észrevenni vonzalmát, bosszúból ő jelentette fel. A leány a kihallgatás alkalmával azt vallotta, hogy szereti Recseket és szívesen lesz a felesége. Az esküdtek hosszabb tárgyalás után Recseket tiz szavazattal kettő ellen nem bűnösnek jelentették ki, mire a bíróság fölmentette és azonnal szabadlábra helyezte.

— **Négyes ikrek.** Máramaroszigetről táviratozók: Terebesfehérváron Petráskó László szegény földmives felesége ma négy élő fiúgyermeknek adott életet. A máramaroszigeti urinók között többen gyermek kelengyét küldtek a szegény asszonynak, aki a körülményekhez képest jól érzi magát.

— **Vonat és mozdony karambolja.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Ma délelőtt az Angalföldről induló 4107-es személyvonat egy anyilt pályán tisztítás miatt veszteglő tolatómozdonyba futott, amely körül Mihálkovic Dániel 25 éves fűtő foglalatokodott. A személyvonat mozdonyvezetője észrevette a bajt és fékezett, úgy, hogy a karambol nem volt igen erős, de Mihálkovic lebukott a mozdonyról és a személyvonat kerékei alá került, melyek balkarját, ballábát levágták. Belső sérülések is érték, haldokolva vitték a kórházba.

— **Tengerbe zuhant aviatikus.** Levancur aviatikus és mechanikusa Mallett a tenger fölött repülve Hydroplánjok átfordulása következtében a tengerbe estek. Mallett a vízbe fult. Levancour megmenekült.

— **Áradnak a folyók.** Sátoraljaújhelyről jelentik: az esős és enyhe időjárás következtében az Ondova, Latorca és Bodrog folyók kiléptek a medrükéből. Tokajnál a Tisza is erősen árad.

— **A visszatartott burgonya.** Sz. B.-né, Tégláskert Szepesi-utca 55. sz. alatti lakos panaszt tett a rendőrségen Rác András Hadházi-utca 11. sz. alatti lakos ellen, aki 9 zsák burgonyát jogtalanul visszatartotta, állítólag azért, mert panaszos. Rácznak 20 korona lakbérrel hátralékban van. Sz. R.-né állítása szerint semmivel nem tartozik Rácznak. A rendőrség a kissé bonvolult ügyben a nyomozást folyamatba tette.

— **Bányász-sztrájk.** Saarbukenből jelentik: Kaiuventernben és Oderpöklinden a bányamunkások egyhangulag elhatározták, hogy a Welsen-bánya bizalmiférfiai ellen elkövetett sérelmek miatt sztrájkba lépnek.

„József Főherceg Szálló“

BUDAPEST.

Modern, kényelmes, tiszta. Vendégszobák 3 K-tól feljebb. Gőzfűtés, lift. Jutányos penzió. A keleti pályaudvarral szemben.

VIII., BAROSS-TÉR 2. SZÁM.

— **Házasságkötések.** A debreceni állami anyakönyvi hivatalnál az elmúlt hét folyamán a következő házasságok kötöttek: Kerekes Sándor—Forgács Julianna, Vértes Dezső—Frieder Margit, Koszorus Kálmán—Gerber Ilona, Nagy Pál—Kubai Mária, Tárkányi Sándor—Rác Lujza, Vasvári János—Venger Ilona, Ecsedi István—Kiss Eszter, P. Szabó Imre—Kozma Eszter, Gyarmati Lajos—Steinberger Mária, Kiss Mátyás—Csáradi Róza, Prágai Sándor—Juhász Zsuzsanna, Vannay Kornél—Benedek Mária, Oláh László—Nagy Zsófia.

— **Baleset munkaközben.** Kovács József 20 éves hentes tanuló ma délután munkaközben egy késsel két újat véletlenül levágta. A mentők szállították be a városi kórházba.

A legborultabb

időben is nagyon jól sikerült képek készülnek **villanyvilágítás mellett** **BURG IZSÓ** fényképezési műtermében. (Kossuth-u 24.) Bejelentett felvételek este is bármely időben eszközölhetnek. :: :: :: ::

— **A máv. tolvaja.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A napokban a rendőrség elfogott egy 10 tagból álló tolvajbandát, amely a Máv telepein egyre-másra lopta az értékesebb anyagokat. A Máv. megállapítása szerint a banda közel 60.000 korona kárt okozott a vasutnak. A kőbányai detektíveknek sikerült ma éjjel a banda vezérét elfogniok Fürstner Lajos pályamunkás személyében, akit természetesen letartóztattak. Érdekes, hogy a tolvajbanda tagjai kivétel nélkül vasúti munkások.

— **Népesedés.** A debreceni állami anyakönyvi hivatalnál az elmúlt hét folyamán 27 halálesetet 45 születést és 3 halvaszületést jelentettek be. A természetes szaporodás tehát 27 személy.

— **A Nemzeti kávéházban** ma vasárnap délután 6 óráig a közre működésével zené és ének hangverseny tartatik. Belépti-díj nincs. Szolid kiszolgálás.

A legszebb formájú angol kemény

KALAPOK

5 és 6 koronáért nagy választékban

Lengyel utóda

FRANK IMRÉNÉL

a Dreher mellett. :: :: Telefon 855.

— **Halálozások.** A debreceni állami anyakönyvi hivatalnál folyó hó 3-án délután 4 órától kezdődőleg f. hó 4-én délután 4 óráig a következő haláleseteket jelentették be: Vaskó Gábor r. kath. 5 hónapos, Kozma Julia g. kath. 59 éves, Körösi Margit r. kath. 12 éves, Sándor Mihály ref. 47 éves, Szatmári Ferenc ref. 2 éves, Mészáros Erzsébet ref. 2 éves.

Dr. Fényes Jenő

ügyvédi irodáját

Debreczenben, Piac-utca
:: 69. szám alatt ::

megnyitotta.

Munka és hit.

*

„Ne felejtse el élni. Az életed, még ha a föld legszánandóbb szülőtte volna is, nem hiú álom, hanem magaslatos valóság!”

E szavakkal vezeti be Carlyle „Munka és hit” című munkáját. E munka minden mondata egy-egy követendő ige a haladó emberek számára, minden mondata a valóság objektív visszaverődése. Tanítás van benne, serkentés: lelkesülni a legmagasabbra azért, amire az ember született. A munka tiszteletét akarja általánosítani és ez által a tevékenységet kifejtő egyén részére teremteni.

Ez a szó *élet*, mily egyszerű az első halálra; átgondolva azonban filozófiai tartalmát, annál összetettebb, annál mélysegebb. Az ember életét munkája teszi létező fiziológiai és pszichológiai szempontból. Ezért mintegy tanító szózat hangzik Carlyle intése az emberekhez: „Ugy végezd munkádat, mint a csillag az utját. Tulajdonod, mindened, amivel szemébe tudsz nézni az örökkévalóságnak.” Szóval a transzcendens életre utal, az életnek ama nemére, amely a működő alany nemléte után is megmarad.

Igazi nevelés, valódi tanítás ez. Hiszen számos nevelő azt a principiumot vallja, hogy a földi lét számára tegyük alkalmassá az embereket, csak a földi életre neveljük az embereket. Rousseau, a naturalista irány legkiválóbb képviselője ezt vallja. Comenius, a jóval korábban élő tanító az örök élet számára akarja nevelni az ifjút.

Igen! Legyünk eklektikusok, olyanok, mint akik mind a két elv hívei vagyunk. Neveljük az élet számára embereket, úgy, hogy ezek a köznapi élet szükségén felülemelkedve, hitben, gondolkodásban olyan régióba juszanak, hogy létezésüket örök élet hirdesse. A munka, a kitartó, a becsületes és tisztességes tevékenység lehet az, amely az embernek életet biztosít. A munka természete a legkülönfélébb, majd az élet hullámai is oly számtalan változatban megújulnak, hogy az igazi munka elvégzése a legnehezebb lesz.

TUBERIN

ÖRKÉNY

Siessen addig, míg nem késő egészségét visszazerezni!

Egy jelentéktelennek látszó meghűlés az összes légzőszervek legkülönfélébb megbetegedését vonhatja maga után. Igyekezünk idejekorán elejét venni a bajnak, mert a könnyelmű elhanyagolás sokszor végzetessé válhat. A meghűlésből eredő köhögés, rekedtség, meghűlés, nehézlégzés és a légzőszervek hirtelen megbetegedéseinek kiltánosan bevált az orvosi előkezelések által javasolt **TUBERIN** egy nagy üveg ára 5 korona. Postán legkevesebb 3 üveg rendelhető meg utánvétellel az egyedüli forrástól:

Diana-ágyógyártó, Budapest, Károly-körút 5. szám

Ezért van a munkának szubjektivitása, ezért individualis a tevékenység, amit az ember kifejt. Helyesen jegyzi meg erre nézve Carlyle: „Minden egyes ember életét egy folyam forrásához lehet hasonlítani, amelynek kicsiny kezdeteit valóban mindenki ismeri, de tovább való útját, rendeltetését, mikor végtelen évek széles síkságain kigyózik, csak a Mindenható látja tisztán. Összevegyül-emajd szomszédos folyókkal, ezeket növelve, — vagy fölveszi őket magába? Vagy Rajna, Duna lesz belőle, amiknek vize örökös határvonal a földgolyón magán is; amik egész királyságok, világrészek bástyái, országutjai?”

Az embernek munkájával fényleni kell, szépet, nemeset, jót cselekedni, mert csak ezek révén juthat el az örökkévalóság fénylő magaslatára.

Egy eset az emberek nagy tömegének élete történetéből: La Salle francia pater, beteges lévén, ismereteit gyarapítani igyekezett. Éjjelét is feláldozta csak azért, hogy munkát végezhesen, hogy a sötétségből, amely a francia jobbágyságot környezte, kiragadhassa a szegényeket. Vasszegekkel kirakott táblát készített, ezt háta mögé téve dolgozott a tudás igényének megszerzése végett sötét éjnek idején. — ha esetleg elálmosodik és elszenderülne, feje a vasszegekbe ütődve, — új felbredjen és mindenképpen közreműködhessek az emberek nehéz sorsának javításában ismertele segítségével. Egy ilyen egyén munkája és élete évszázadokra kihat.

Rövid az élet, mondják némelyek; az anyagi gond elfoglalja az időt, keserves soruk nem adhatnak alkalmat igazi munkásság kifejtésére! Bizony ez a vélemény nem helyes. Carlyle az ember életének hosszú vagy rövid voltát próbaidőnek mondja. Ez a helyes, mert valóban vagy élt az ember, vagy nem!

Az ember lelke, egyénisége, minden átváltozik a munka elvégzése által; ezért a munka az, amely mindent egyesít. A természet egyszerű tanító e tekintetben. Az a kis folyó, amely megindul s mindegyre nagyobb lesz, amely elmosza a szennyes anyagot és lehetővé teszi, hogy helyén élő növényzet legyen. — ez a kis folyó áldást jelent.

Kétség, téves tan van mindig az emberi lény bensőjében, amely tulajdonok mérgező hatásai lehetnek. Munka kell tehát ahhoz, hogy ezt kiirtsuk. Dolgozni kell, a kétségesség csak a munka, — legyen akár szellemi, akár fizikai — vethet véget. Columbusként feltűnni minden embernek az élet hullámokkal gazdag tengerén. Türelemnek, kitartásnak kell lenni, nem engedni semmi megalkuvást, hanem harcolni a nehézségekkel; ez lehet bevezető elv az élet tengerén hajóink kormányzásakor. Így lehet a nagy rendtelenségben, amely a világon van, rendet teremteni. Maga az ember sem más léte legelején: rendszertelenül cselekvő báb, ezért szükséges a nevelés. A természet példái a rendszertelenséget megszüntető rend meghonosításaként tünnek elő, amikről „az elvadult gyapottokor fehér pelyhét összegyűjtve, a haszontalan giz-gaz helyett hajlékony szövet lesz.”

Carlyle hősként gondolja létezni az embert, már tudniillik azt, aki igazán cselekedett. Szerinte — és ez felette nagy igazság: „a világon csak egy szörnyeteg van: a tétlen ember.”

Rátér ennek a filozófiájára; úgy gondolja, hogy az ilyen ember szerint „a természet képzelődés, ügyes koldusok és tolvajok táplálékra találhatnak benne; Isten hazugság és az ember s az ember élete is hazugság.” Tény, legyen meg az ember életének filozófiai iránya; ez természetesen csak észszerű cselekvés révén érhető el. A munka ezért szent és így isteni. Hiszen vegyük Leibnitz elméletét. Az egész mindenség monaszokból, erőegyekből áll, Isten a főmonasz. Ezért kell mindenben a szépet, a jót, a nemeset találni.

Az életben sok a kesergő ember, ezért a kedv is mindinkább alászáll. Jutalmat, kellő jutalmat akar mindenki munkáiért — ami Carlyle bölcsellete szerint — lehetetlenség. Ugy gondolkodik, ha az ember igazán emberi hivatást tölt be, munkája megbecsülhetetlen, teljesen relativ.

Des Cartes vallotta a substratum elvét, azaz azt, hogy az észme, a gondolat isteni eredetű. Munkát gondolataink helyes összeműködése révén végezhetünk. Már most lehet-e eme isteni eredetű munkánkért, amely nem teljesen a miénk, jutalmat kérni?

Gyönyörű elmélkedések ezek, amiket Carlyle „Munka és hit” című művében találunk. Elmélkedéseit olvasva mi is emelkedünk a gondolkodás magasabb helyeire, hogy innen mint horizonttól igazából szemlélhessük az életet, a valódi munkát.

Szavai igazsággal átítatott szavak és sináji igék gyanánt hatnak. Valamint a sináji igék kitörülhetetlenek maradnak az emberek élete történetében, úgy Carlyle axiomái is. Szavai olyanok, mint a véghezvitt cselekedet. Elhangzottak a szavak. A véghezvitt cselekedet a cselekvés után nem szűnik meg, hanem mint energia az erőanyagot növeli; így e szavak, ha olvassuk, hitünket, létezésünk célját fokozva érezzük.

László Béla.

Dr. Fülöp Ödön
ügyvédi irodáját
Hungária épület I. emeletére
(Bejárati Arany János-u. 2. szám.)
helyezte át.
Piac-u. 41. sz. a. 2 szoba, fürdőszoba azonnal kiadó.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— A februári esküdtek. A debreceni kir. törvényszék most sorsolta ki a februári esküdtzéki-ciklus bünességeinél szolgálatot tevő esküdtek névsorát, melyet itt adunk: Szathmáry Mihály, Erczi Kálmán, Csobán István, Erdős Béla, B. Nagy János, Heykál Ede, Benkő János, Fazekas Lajos, Faragó Sándor, ifj. Sarkadi Ferenc, Korom Bénémin, Horváth János, Hoflinger József, Kállay Sándor, Kula György, Péntek József, Hüse Gábor, Burai Ferenc, Szarukán Sándor, dr. V. Szabó János, Király István, Koppányi József, Csillag Arthur, Balogh György, Gaál Elek, idős Dobi János, Hegedüs Sándor, Frankel Jenő, Kovács Dezső. A pótesküdték névsora: Nagy Dániel, Károlyi Sándor, Hanitz Miklós, Kozma Gábor, ifj. Kálmán József, Hevesi Gergely, Horváth Andor, Hay Károly, Horváth József és Borza István.

LESOVÁNYODÁS-GYARAPODÁS.

A betegség után, étvágytalanság, vagy más ok folytán beálló lesoványodást, minden körülmények között orvosolni kell. Aki ily esetben a Scott-féle Emulsióhoz folyamodik, az, amint ezt a tapasztalat már számos esetben bebizonyította, két okból jut hamarabb a célhoz. A Scott-féle Emulsió első sorban étvágygerjesztő tehát nagyobb mérvű táplálékfelvételt idéz elő, ami már magában véve elősegíti a megerősödést. Ezenfelül a

SCOTT-féle EMULSIO

maga is rendkívül tápláló és ezért gyakran rövid idő alatt szemmel látható erő- és súlygyarapodást idéz elő.

Mint hogy a Scott-féle Emulsió kizárólag a legtisztább és legjobb nyersanyagokból készült és hatásában teljesen megbízható, már régóta világszerte ismeretes róla az a tény, hogy a legjobb csukamájolaj Emulsió.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyeget küld Scott és Bowne G. m. b. H. címére Wien, VII. akkor egy gyógyszer útján próbapackagot küldünk.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitel	808 50
Osztályok	619 00
Magyar államkassza	24 80
Államvesszi	711 —
Jóváallomány	31 —
Rudamurány	721 —
Salgótarján	74 —
Közveti vasút	683 50

Irányszámok:

Magánleszámtózási kamatiab:

Bécs 5 1/2 %, Berlin 4 1/8 %, London 4 1/16 %.

Budapesti gabonátőzsde.

Szara E. (Strasser és Köng) deb. bizományosa távirati jelentése	
Buna áprilisra	11 77
1913. szept.	11 83
Rösz 1913.	10 34
Zab 1913.	10 79
Tengeri 1913. év május	7 74
júliusra	—
Tengeri augusztusra	—
Tengeri	—

Készárú ártartó.

A KERESKEDŐ HITELE.

A borus látóhatár kezd kiderülni. A nemzetközi politikai feszültség lényegesen enyhült és most már alapos a remény arra, hogy az összes vitás kérdések békés uton fognak elintéztetni. A tőzsde máris jelentékeny hausse-szal honorálta a békés kilátásokat, míg a kereskedelem bizony csak lassan tér magához abból a nagy betegségből, melyben a hosszú válság alatt sanyalódott. Ennek a páratlan krízisnek a legsötétebb és legszomorubb momentuma az a kiméltlen hadjárat, melyet a pénzügyek a legitim kereskedelmi hitel ellen indítottak. Egyik napról a másikra a legszolidabb kereskedő is arra ébredt, hogy minden hitelét megvonták. Nem csoda, ha a legrégebb és legerősebb cégek is megingottak.

A kereskedelemnek a hitel az éltető eszköze, e nélkül nem virágozhatik és nem töltheti be azt a fontos szerepet, melyre a gazdasági életben hivatva van. És a kereskedelemnek ezt a fontos életszervét benitották meg a pénzügyek, — mint most utólag kitűnik, — minden jogos ok nélkül. A háboru réme egyenlő nagy volt Európa összes államaira nézve. És mégis azt kellett látnunk, hogy míg a pénzügyek máshol mindenütt tőlük telhetőleg igyekeztek a kereskedelem hitelgényeit kielégíteni, addig nálunk egy északküli hitelmegvonási akcióval törték le a kereskedelmet, mely most ezer sebből vérzik és csak nehezen tud majd lábra állani.

A pusztulás, rombolás oly nagy volt, hogy végül azok is megijedtek, akiknek abban legnagyobb részük volt. Végre is rájöttek, hogy az a nagybank, középintézet vagy más pénzügy is csak erőteljes kereskedelem mellett találja meg tökéletes megfelelő kamatoztatását. Sokáig — mint Zaleszki osztrák pénzügyminiszter a napokban mondotta — az Osztrák-magyar bank volt az egyedüli világító pont ebben a sötét válságban. Ez volt az egyedüli intézet, mely — mint most kitűnik, egyenesen a két kormány utasítására — a legitim hitelgényeket kielégíteni igyekezett. Most nagykesőre feleszméltek a nagybankok is és belátták, hogy már nemcsak ak kereskedelem, de a saját érdekükben is meg kell nyitniuk pénztárait, melyekben igen jelentékeny tartalékok hevertek kamatozás nélkül.

Persze, egyelőre a pénz nagyon lassan és vontatottan kerül vissza a közforgalomba, ahonnan annak idején olyan hirtelen elűnt. A bizalom nehezen tér vissza a lelkekbe, ahol alaptalan rémlátás és riadalom vert gyökeret. Nagyon csalódik az, aki azt hiszi, hogy a békekötés után egyszerre óriási fellendülés fog következni. A gazdasági pusztulás sokkal nagyobb, sem hogy ez a remény megvalósulhatna. Azt tanácsoljuk a kereskedőknek, hogy egyelőre óvatosan járjanak el, nagyobb angázsmánoktól tartózkodjanak és túlnagy hitelt ne vegyenek igénybe. A közelmúlt eseményei megtanították kereskedőinket arra, hogy a könnyelmű adósságcselekedés és a túlságos kihitelezés valamely váratlan esemény bekövetkezése idején keservesen megboszulhatják

magát. Viszont nézzék meg azt is jól, akitől hitelt igénybe vesznek. A mostani válság számtalan példát nyújt arra, hogy lelkiismeretlen pénzádók szolid kereskedőket minden kimélet nélkül tönkretettek.

A legitim kereskedelmi hitel a gazdasági életnek egyik legfontosabb tényezője. Az illetékes tényezőknek, elsősorban pedig a kormányzatnak, minden időben gondoskodniuk kell arról, hogy ez a hitel megfelelő kielégítést nyerjen. Sajnos, konstatálnunk kell, hogy a hivatott tényező a mostani válságban nem állottak feladatuk magaslatán. Sok bűn terheli a nagy pénzintézeteket is, melyek a legtöbb esetben indokolatlanul gyakorolták a hitelmegvonásokat. Egy hírneves francia közgazdász azt mondja, hogy nem csak az adósnak, de a hitelezőnek is vannak kötelezettségei. Ezt a kötelezettséget pedig a pénzintézetek a kereskedelmi szemben nem mindig teljesítették.

A pénzügyi viszonyokról. A pénzügyi viszonyok javulása fokozatosan tovább tart. A bécsi magánkamatláb, amely december hó folyamán $5\frac{15}{16}\%$ -nak volt jegyezve, tényleg azonban elérte a hivatalos 6% -ot, tegnap $5\frac{3}{4}\%$ -ra szállott alá. E kamatláb mellett tekintélyes kötések történtek, míg a hosszabb lejáratú kötések $6\frac{3}{8}\%$ - $5\frac{1}{8}\%$ -kal jegyezték. A budapesti nyílt piacon is élénk forgalom fejlődött ki. Jelentékeny ajánlatok érkeztek ugyanis Ausztriából, amelyek számos kötetet eredményeztek. A berlini pénzpiacra is tovább tartott a javulás. A magán-diszkont hosszabb kötéseknel újból alábbszállott $\frac{1}{4}\%$ -al $4\frac{5}{8}\%$ -ra, a rövidebb kötéseknel azonban megmaradt a $4\frac{1}{8}\%$ kamatláb. A napipénz-kereslet csekély volt, 5% mellett bőséges ajánlatokat tettek. A tengeri-kereskedés és a porosz központi szövetségi kassa rövid lejáratú pénzt nagy mennyiségben bocsátottak a piac rendelkezésére. Az Osztrák-magyar banknál kevés váltóbenyújtás történt. A deviza-piacon érdemleges és felemlítésre méltó változás nem fordult elő. Newyorkban a napipénz, az értéktőzsde gyenge irányzata dacára enyhülő irányzatot mutatott. Előzetes becslés szerint — amint ezt egy newyorki távirat jelenti — a newyorki Clearing-house-bankok készpénzkészlete a múlt héten 13 és fél millió dollárral növekedett.

Új részvénytársaság. Tegnap tartotta alakuló ülését az Apolló mozgó színház részvénytársaság, melyen elnökké Szávay Gyulát a kereskedelmi és iparkamara titkárát, ügyvezető igazgatóvá pedig Deésy Alfrédet a debreceni színház volt közkedvelt tagját választotta meg. Ezen választás már magában is teljes garanciát nyújt arra, hogy az Apolló színház mindenben meg fog felelni a közönség részéről vele szemben támasztott kultur-igényeknek és városunknak e téren legkellemesebb szórakozási helve lesz.

A kamarák az iparpártolásért. A magyar ipar pártolása akkor válhatik tényleg hathatósá, ha nemcsak elszórtan egyes magán egyének törekednek mindent hazai ipari készítményt vásárolni, hanem a közvetítő kereskedelem is arra törekszik. Ezért különösen hasznos, hogy a hazai ker. és iparkamarák, a Magyar Védőegyesülettel együtt fizetes, szakmaszerinti csoportosításban kiadták a m. kir. Kereskedelmi Múzeum által a hazai ipari beszerzési forrásokról készített címényt és azt a kereskedők közt terjesztik. Így most a debreceni keresk. és iparkamara területe összes vaskereskedőinek díjtalanul megküldte az őket érdeklő vas és fémipari füzetet és külön lelkes körlevélben felhívta őket, hogy a hazai ipari forrásokból törekedjenek árait beszerezni. Sorrendben a többi iparszakmák anyagát is közreadják és szétosztják.

A fizetésképtelenségek szaporodása. — Mint előrelátható volt, a fizetésképtelenségek száma, a december ultimo után, tényleg jelentékenyen szaporodik. A tegnapi tömeges fizetésképtelenség után a védegyelet ma ismét nagyszámu fizetésképtelenségeket jelent. És pedig a következőket: Lefkoviics Miksa Sátoraljauhely, Darvas Miksa Debrecen, Rach Dezső Nagyvárad, Jonap Hermann Kassa, Szántó Cipőgyár Részvénytársaság Nagyvárad, Bogdán György Oravica, Spehor Béla Pancsova, Jakubovszky M. Lemberg, Varga István Miskolc, Schlesinger Dezső Budapest, Thököly-ut 18., Darvas Sándor Gyöngyös, Surány Jakab Ujvidék, Hofbauer Zsigmond Tab.

Regény-csarnok.

A cloomberi titok.

Irta: CONAN DOYLE.

Fordította: Szebenyei József.

(Folytatás.)

— De borzasztó itt tétlenül várni, pedig lehet, hogy szüksége volna a segítségünkre.

— Attól félek, hogy a mi segítségünk bármily körülmények között is, keveset használna neki. Vannak erők, amelyeket emberi közbeavatkozás nem tud megdönteni. Azon kívül nincs választás. Nekünk alapjában véve semmiféle nyom nem áll rendelkezésünkre, hogy tudhatnánk, milyen irányban mentek el. És hogy az erdőben céltalanul bolyongjunk, annak semmi komoly értelme nem volna, mert csak olyan erőt pocsékolnánk, amit hasznosabban tudunk felhasználni reggel. Öt órakor már világosodik. Egy óra múlva körülbelül elindulhatunk a hegyen át Fullartonhoz és elkereshetjük tőle a kutyáját.

— Még egy óra! — nyögte Mordaunt, — hisz minden perc egy esztendőnek tetszik.

— Feküdjék le a dívánra és pihenjen egy kissé, — mondtam. — Nem tud jobb szolgálatot tenni az ügynek, mintha összegyűjti minden erejét arra az időre, amikor szükség lesz rá. Mert nagyon fárasztó ut áll előttünk, az bizonyos. Az előbb valami csomagról beszélt, amit a tábornok nekem szánt.

— Itt van, mondta, egy lapos kis csomagot húzva ki a zsebéből és átnyújtotta nekem. — Kétségtelenül megleli benne mindazt az anyagot, ami az ügy titokzatosságára vonatkozik és tisztán fog előtte állani az egész mélységes tragédia.

A csomag mindkét végén le volt pecsételve és a röpiülő griffmadár, a tábornok címere volt a pecséten. Egy széles szalaggal volt ezen kívül átkötve, amit a zsebkéssel vágtam fel. A külső felén széles kézírással ez állott:

J. Fothergill West esq.

Branksome.

Alatta pedig ez:

„A címzettnek J. B. Heatherstone vezérőrnagy elhalálása, vagy eltűnése után adandó át.”

Tehát végre megismerem azt a titkot, ami sötét árnyékot borított az életünk fölé. Itt tartom a kezem között a titok megoldását.

Mohón téptem fel a csomagot. Egy levél és egy csomag fakult, régi papiros volt benne. A lámpát közelebb hoztam és kinyitottam a levelet. Így hangzott:

Kedves West!

Már régen kielégíttem volna a kíváncsiságát, azt a bizonyos tárgyat illetőleg, ami felől több ízben volt alkalmunk beszélgetni, de nem tettem, éppen önre való tekintettel. Mert tudtam, milyen idegölő és borzalmas valami, ha az ember valamely veszélyt vár és nem tudja, milyen formában és mikor fog jelentkezni és nincs meg hozzá a hatalma, hogy azt elhárítsa.

Noha az egész dolog főleg engem érdekel, mint aki a dologban magam szenvedhetek csak sérelmet, mégis tudatában vagyok annak, hogy a természetes rokonszenve, amit magam iránt önnél tapasztaltam és a Gabriel atyjára való tekintettel is, bizonyára érzékenyen érintené önt, ha ismerte volna a reménytelen helyzetet és kétségbeesítő sorsot, amely engem fenyeget. Nem akartam az ön nyugalomát megzavarni, bár a magam egyenes érdekei ellen cselekedtem, mert az elszigeteltségem nem volt a legcsekélyebb gond és baj, ami rám nehezedett.

Sok jel, de különösen a buddhisták megjelenése a partvidéken, — amint ön informált, — arra mutatott, hogy a kínos, hosszú várakozás legalább a vége felé közeledik már és a bosszúállásuk órája ütött végre. Hogy miért engedtek még élni több, mint negyven évig a bűnöm után, ez több, mint amit meg tudok érteni, hogy fel tudok fogni, ha csak az nem volt a céljuk, hogy ilyen étellel büntessenek előbb. Bizonyára tudták, hogy ez az élet ezer halálbüntetéssel ér fel.

Soha, a nap egyetlen órájában sem engedtek megfeledezni arról, hogy halálra ítélték, hogy az áldozatukká tettek. Az az istenverte asztrál csengetyű egy emberéletet át kongatta a lélekharangot a fülembe és állandóan emlékeztetett rá, hogy nincs egyetlen talpalatnyi hely az egész föld kerekén, ahol biztonságban érezhetném magamat. Óh, a béke, az elhagyottság, a nyugalom békéje! Jöjjön bármi, következzen bármi a másvilágon, csak ettől az ezerszeresen rettenetes hangtól szabaduljak már meg.

Arra nincs szükség, hogy újra leírjam azokat a szerencsétlen körülményeket, amelyek ebbe a helyzetbe sodortak, vagy az 1841 október ötödiki eseményeket, valamint azokat az előzményeket, amelyek Ghoolab Shah, a főpap megöletéséhez vezettek.

Kiszakítottam néhány lapot az akkori naplóból, amelyben a dolog részletes leírását találja, azonkívül egy önálló leírás is megjelent a Star of India című lapban annak idején Edward Elliot leírásában, amelyben azonban nevek nem szerepelnek.

(Folvt. köv.)

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős: POSCH DEZSO.

Debreczeni butorkészítő asztalosok áruccsarnok szövetsége
mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.

II 968 : TELEFON : 968 II

HUNYADY-UTCZA 17/19. SZ.

Felhívja a t. butorvásárló közönség figyelmét kizárólag kisiparos tagjai által készített hálószobák, ebédlők, uriszobák valamint kárpitozott butorok óriási választékára; össze nem teveszthetők a Debreczenbe Bécsből beimportált olcsó, silány butorokkal. Az intézet butoraiért a legmesszebbmenő garanciát vállal; külön felhívja a n. é. vásárló közönség figyelmét tolnai gyártmányu házilag csomózott szm rna szőnyegeire, melyekkel 600 családot foglalkoztat s előállítási árban bocsátja forgalomba.

Borszéki
GYÓGYÉS ÜDÍTŐVIZ.
A SZÉNSAVAS ÁSVÁNYVIZEK
KIRÁLYA!
Főlerakat: Fischbein Jenőnél Debreczen. Telefon 10-51

3701—1912. tkvsz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A püspökladányi kir. jbiróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a Hajdumegyei Takarékpénztár végrehajthatónak Karacs Imre és neje végrehajtást szenvedők elleni 350 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. tszék, a püspökladányi kir. jbiróság területén levő Püspökladány községében fekvő, a püspökladányi 2276. sz. betétben A. l. 1—2 sor 1304/1., 1304/2 hrsz. alatt felvett 395 négyszögöl területű a beltelekben fekvő 905 öisz. ház, udvar és kertre utójánlat folytán az újabb árverést 1716 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1913. évi január hó 17. napján délelőtt 9 órakor** a kir. jbiróság árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. 60 t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-képes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. é. 60. t.-c. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Püspökladány, 1912 november hó 23-án.

Dr. Kovács s. k. kir. jbiró.

**Legfinomabb szalon
porosz kőszén**

50 kg.-os leőlmozott zsákokban házhoz szállítva, továbbá ipartelepeknek mindennemű belföldi és oo porosz szenek waggon számra : oo

a legolcsóbb napi árban rendelhetők

VADÁSZ ANDOR irodájában

Debreczen, Piac-utca 79. szám.

Telefonszám 10—40.

500 koronát

szetek annak, ki a **Bartilla fogvizének** használata mellett üvege 80 fillér valaha ismét fogfájást kap, vagy szája büzlök. **Bartilla, Winkler Ede, Wien, 19/1. y Sommergasse 1.** — Kapható Debreczen minden gyógyszerárban és drogueriarban: Csak a **Bartilla fogvil-** kérendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmazatik. O helyekre nol nem kapható. **hármentve küldök 7 üvegre 5 kor. 80 fillérért.**

14736 1912.

Árverési hirdetmény.

A Debreczen szab. kir. város tulajdonát képező, alant felsorolt szántás-vetésre, vagy legeltetésre használható földek, a városi tanácsnak feni számu végzése folytán **1913. évi január hó 24-én délelőtt 9 órakor** a városház közgyűlési termében nyilvános árverésen haszonbérbe fognak adatni; és pedig **1914. évi október hó 1-től 1920. évi október hó 1-ig terjedő hat (6) évre.**

1. A hajduszováti határban levő 393 katasztrális hold I. sz. tagföld és az ugyanott levő 511 hold 800 négyszögöl III. sz. tagföld.
 2. A szováti határban levő 360 katasztrális hold 138 négyszögöl III. sz. tagföld.
 3. A szováti határban levő 472 katasztrális hold 302 négyszögöl IV. sz. tagföld.
 4. A szováti határban levő 467 katasztrális hold 1120 négyszögöl V. sz. tagföld.
 5. A szováti határban levő 300 katasztrális hold 772 négyszögöl VI. sz. tagföld.
 6. A szováti határban levő 100 katasztrális hold VI. sz. tagföld.
 7. A szováti határban levő 139 katasztrális hold 600 négyszögöl VI. sz. tagföld.
 8. A szováti határban levő 432 katasztrális hold 540 négyszögöl VII. sz. tagföld.
 9. A szováti határban levő 247 katasztrális hold 1414 négyszögöl VIII. sz. tagföld.
 10. A szováti határban levő 360 katasztrális hold 1381 négyszögöl IX. sz. tagföld.
 11. A szováti határban levő 258 katasztrális hold 1361 négyszögöl X. sz. tagföld.
 12. A szováti határban levő 326 katasztrális hold 370 négyszögöl XI. sz. tagföld.
 13. A szováti határban levő 260 katasztrális hold 505 négyszögöl XII. sz. tagföld.
 14. A debreczeni határban levő vajdalaposi 905 katasztrális hold 1281 négyszögöl föld 1914. évi október hó 1-től 1920. évi szeptember hó 30-ig terjedő 6 évre.
 15. A debreczeni határban levő Vekerpuszta 721 katasztrális hold területű föld 1914. évi október hó 1-től 1926. évi szeptember hó 30-ig terjedő 12 évre.
 16. A Bégány-csapszék 1914. évi január hó 1-től 1916. évi december hó 31-ig terjedő 2 évre.
- Ezen árverésre az árverelni szándékozók azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a város számvevői hivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
- Kelt Debreczen szab. kir. város tanácsának 1912. évi augusztus hó 19-én tartott üléséből.

A városi tanács.**! Halcsontnélküli fűzők !**

Francia reform szabásu fűzők mérték szerint 2 nap alatt
legpontosabban készíttetnek. :: Női kiszolgálás.

Schön Sándornál Debreczen, Piac-utca 14. Csapó-utca sarok.

10 szög 50 fillér, azonnal minden szög 5 fillér, a legkisebb hirdetés 50 L.

APRÓ HIRDETÉSEK

Vastag betűből szedett minden szög 14 fill. Apró hirdetések előre fizetendők.

Elsőrangú kölcsönös életbiztosító-társaság alkalmat nyújt oly

lelkiismeretes és igyekvő uraknak, akik eredményes üzletszerzői és szervezői közreműködést biztosítanak

jól díjazott állás

elnyerésére. Kimerítő ajánlatokat csakis komoly, megbízható reflektánsoktól kér »Ausserst konkurrenzfähige Einrichtungen« jelige alatt **Eduard Braun** hirdetési iroda Wien, I., Rotenturmstrasse 9.

Levelezés

Házassalándók figyelmébe! Férjet keresnek: 28 éves vagyonos, csinos orosz hölgy, 22 éves német árva 400,000 korona vagyonnal, 18 éves egyedül álló porosz k. a. 100,000 vagy., 38 éves független gyermektelen özvegy 120,000 kor. vagyonnal, számos vagyonos magyar hölgy, gazdag amerikai hölgyek és sok száz vagyonos hölgy Európa egyéb országaiból. Komoly érdeklődőknek (ha vagyontalanok is) díjtalan felvilágosítást ad Schlessinger, Berlin 18.

Fess, csinos szobaleány szeretne hozzáillő emberrel megismerkedni házasság céljából. 700 korona készpénze van. „Jancsi és Juliska” jeligére irjanak a kiadóhivatalba.

Gyorsírára ki tanítana meg perfektil, rövid idő alatt. Cim a kiadóhivatalban.

Szeretnék megismerkedni egy intelligens uri emberrel, akinek jó barátja lennék. Én egy fess, 22 éves, intelligens, vidéki uri leány vagyok. Irjanak „Első alkalom” jeligére a kiadóhivatalba.

Házasságot kötne jó módon lévő, 45 éves, magános uri ember, szolid urinóval vagy leánnyal. Irjanak „Debreczeni ur” jeligére a kiadóhivatalba.

Állást keres

Övadákkal tisztességes józanéletű ember pénzbeszedőnek vagy raktárnoknak ajánkozik bármilyen üzletbe. Mester-utca 6.

Masszirozónó, házakhoz ajánkozik. Vendég-utca 54. sz.

Uri házakhoz ajánkozik egy varrónó, aki elsőrangú szalon részére dolgozott. Eötvös-utca 12.

Varrást elvállalok, Honvéd-utca 9. szám.

Józan életű, családos ember, bármilyen foglalkozást keres. Cim a kiadóhivatalban.

Fodrásznó uri házakhoz ajánkozik, Sziv-utca 6. szám.

Különféle

KARLSBADI kétszersült eredeti Sprudel vízzel készült, 1 csomag 70, vagy 35 fillérért kapható a Deutsch üzletben.

Gyermekjátékok, franciababák, babakocsi, hintalovak, plüss- és posztó-állatok, társasjátékok, porcellánedények, chinaezüst ajándéktárgyak **legnagyobb választékban mesés olcsón, Schwarz M. L.-nél** Piac-utca 52., a megyeház mellett.

Kályha, alig használt, jókarban lévő, csövel eladó. Piac-utca 49. sz. alatt.

Kitűnő menetű dohánytözsde szabad kézből kiadó. Cim a kiadóban.

360 oldalas képes, nagy címtárral ellátott naptárunkat ujonnan belépő előfizetők megkapják kiadóhivatalunkban. Piac-u. 49. szám alatt.

Egy női íróasztal és egy fehér ujvas-ágy eladó József kir. herceg-utca 21.

Telefon-könyvecskék, csakis Debrecen és ezen hálózathoz tartozó községeket tartalmazók, felakasztható zsinórral, mai napig lezárva, 40 fillérért kaphatók lapunk kiadóhivatalában.

Ki szép és tartós öltönyt venni vagy rendelni az bizalommal keresse fel **Falusi Károly** polgári és katonai cipész mestert. Csapó-u. 41.

Kitűnő, házilag készített borecet kapható. — Cim a kiadóhivatalban.

Kiadó kávémérés és kifőzés az Attila-tér 2. szám alatt.

Teljes ellátásra keres intelligens család egy leányt vagy asszonyt. Széchenyi-utca 44. szám.

Jó állapotban lévő cserépkályha eladó, Piac-utca 49. sz., első udvar. II. emelet.

Vilánycsillárokat keresek megvételre. Cim a kiadóhivatalban.

Jó karban lévő ebédli garnitúra eladó. Piac-utca 47. alatt.

7 métermázsza szép cirok, seprűfejnek való, megtisztítva eladó. Pesti-utca 13. sz.

Vízvezeték, csatornázás, központi fűtések szakszerű kivitelben jóállás mellett. — Tervrajzot és költségvetést díjtalanul készítenek. Házak évi jókarban tartását csekély díjazásért elvállalom. Gvencs Antal. Miklós-utca 29. sz. Telefon szám 379.

Welsz Ferencz gépzemre rendezett asztalos műhelye. Modern konyha és előszoba berendezések készen is kaphatók József kir. herceg-u. 7. Telefon 10-90.

Házak-Telkek

Eladó ház, Derecskén a főtéren egy három szobás, üvegezett előszoba, fürdőszoba, konyha, spájz, nyitott folyosó és pincéből álló modern külsővel ellátott ház elkötözés miatt azonnal eladó. A vételhez elegendő 7000 korona készpénz. Cim a kiadóhivatalban.

Bocskay-kertben 7 hold szőlő. elköltözés miatt, kedvező fizetési feltételek mellett, félholdas részletekben is. eladó. Érkezni lehet Hadházy Dezsőnél. József kir. herceg-utca 33.

Eladó ház, a Kerekes-telep, Rudolffi-utca 34. szám alatt 1600 koronáért.

Állást kapo

Józan életű, öregebb embert felveszek. Cim a kiadóhivatalban.

Idősebb asszonyokat felveszek. Cim a kiadóhivatalban.

Kataszteri munkák végzésében jártassággal bíró egyének felvételnek az alsószabolcsi-tiszai ármentesítő társulatnál. Széchenyi-utca 46. Esetleg munkák otthoni feldolgozás végett is kiadtnak.

Lakás

Modern, kétszobás lakást keresek. Ajánlatokat kérem a 18. számú telefonon leadni.

Egy különbejáratu, csinosan butorozott, vilanyvilágításu szoba kiadó. Széchenyi-utca 14. szám alatt.

Egy csinosan butorozott, különbejáratu, vilanyvilágításu szoba kiadó. Értekezhetni a Turay tőzsdeben.

Nagy árleszállítás!

Grünfeld Adolf és Társa

férfi- fiu- és gyermekruha-áruházában

Debreczen, Kistemplom mellett.

Csak egyszer az életben!

50.000 ágytakaró egyenkint **K 1.95,**

a balkáni kivitelre volt szánva, de a háború miatt visszatartott, valódi brünni Himalaya-gyapjából, tehát rendkívül meleg és télen nélkülözhetetlen, körülbelül 200 cm hosszú és 130 cm széles, csodaszép sávozásal és bordázott díszrel, pompás színes beszőéssel, csak egészen rövid ideig, az előállítási költségeknek a feléért, darabonként 1 koronára 95 fillérért árusítottuk el. Ezek a téli ágytakarók az ár készítesét is megérik és csakis amíg a készlet tart, az alábbi feltüntetéstől áron kaphatók nálunk:

1 drb téli ágytakaró csupán **K 1.95**
3 " " " " **K 5.70**
6 " " " " **K 11.-**

: Egyedüli elárulás utánvét mellett :

M. Swoboda, Wien, III/2, Hiessgasse 13-122.

A Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli R.-t. Budapest

Borszéki, Szultán és Sztojcai

természetes ásványvizeinek főlerakatát Debreczen és környéke részére

Fischbein Jenő

bor-, sör- és ásványvíznagykereskedőre

Debreczen, Hatvan-utca 30. sz. (Telefon: 10-51.) ruházta át.

A főlerakat mindenkor készséggel áll a n. é. közönség szolgálatára s már 5-10 palackra szóló rendelést hához szállít.

PALMA

valódi

KAUCSUK-CIPŐSÁROK DOBOZA, MINŐSÉGE: ARANY

NIGRIN

a legjobb czipőkrém az egész világon. Az eddigi világhírű wiksznek vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolendt, Wien III.
cs. és kir. udvari szállító. — 80 éves gyári lennállás.

NEIGE DE FLEURS

„VIRÁGHÓ”
az új fajta, tudományosan készült.

kéz- és arczkrém

a jelenkor legjobb higienikus pipereszere.

Tuba 80 ill. Mindenütt kapható. Doboz K 1-80.

Vigyázz! Rékre festeit kirakat. Vigyázz!

Ujévre nagy árleszállítás!

Mindenkinek érdeke, hogy most üzletemet, ebben a rossz pénzviszonyokban fölkeresse, mert aki nálam vesz, sokat takarít meg. Igen sok áru érkezett a karácsonyi árusításra minden áruból.

Kérem a kirakatokat megtekinteni!

1 mtr 120 c. széles kosztüm szövet mtr most — kor. 72 fill.
1 mtr francia grenadin bordűrrel is 1 kor. 10 fill.
1 mtr bársony több színben most 1 kor. 20 fill.
1 drb selyem schál igen szép 2 kor. 10 fill.
1 drb gazé selyem schál igen divatos 2 kor. 60 fill.
1 mtr selyem batiszt ujdonság — kor. 34 fill.
1 drb gallérvédő most csak — kor. 40 fill.
1 drb gallérvédő selyem sok színben 1 kor. 20 fill.
1 drb női ing finom sifonból csak 1 kor. 36 fill.

1 drb gyermekruha szép kivitel 1 kor. 36 fill.
1 mtr selyem minden szín — kor. 90 fill.
140 c. széles kosztümkelme minden szín és kivitelben meglepő árban.
1 drb vattás paplan 1 személyes 4 kor. 20 fill.
1 mtr barchet, flanel 75 c. széles — kor. 36 fill.
Diszek, csipkék, **szőnyegek**, függönyök, **kötények**, **harisnyák**, **bolero**k, hencser takarók, **blouse kelmek**, tricok, schál kendők, **vásznak**, **zetírek** mind meglepő jutányos árban.

Ifj. Molnár Lukács

Rossuth- és Bathyány-utca sarok, a színházzal szemben

1913. évi január hó 15-én kezdődő „Leltározás” előtt

az összes raktáron levő áruk mélyen leszállított árban szerezhetők be

Halmágyi Sámuel

fő és fióküzleteiben Piac-utca.

Nagy raktár, :: dus választék

Püsch kabátok, Bundák, Raglanok, Szörme kabátok, Pongyóák, B'ouzok, estélyi ruhák, costümök és mindennemű szörme árukban.

Leszállított olesó árak minden osztályban.

Menyasszonyi kabátoknál nagy árengedmény.

Linoleum

gyári raktár.

Telefon: 6--44.

Haas Lipót Debreczen, Piac-u. 58. sz., megyeház mellett.

Olesó árak.

Linoleum szőnyeg-osztály:

1 mtr Linoleum-szőnyeg 67 cm	K 1-70
1 » Linoleum-szőnyeg 90 cm	K 2-15
1 » Parafa-linoleum 67 cm	K 1-95
1 » Parafa-linoleum 90 cm	K 2-60
1 □ mtr Linoleum-szőnyeg	K 2-50
1 □ mtr Parafa-linoleum	K 2-85
1 □ mtr Sima-linoleum	K 3-45
1 □ mtr Inlaid-linoleum.	K 4-50
1 drb Linoleum-szőnyeg ^{200/250}	K 17-—
1 » Linoleum szőnyeg ^{200/300}	K 21-—
1 » Parafa-linoleum	K 14-25
1 » Parafa-linoleum ^{200/250}	K 17-10
1 » Linoleum-mosdóelő ^{300/95}	K 1-90
1 » Linoleum-mosdóelő ^{70/100}	K 2-90
1 » Parafa-mosdóelő ^{70/115}	K 3-—
1 » Parafa-mosóelő ^{90/130}	K 4-50

Szövet szőnyeg-osztály:

1 mtr Juta-szőnyeg 65 cm la	K —80
1 » Juta » 90 » la	K 1-75
1 » Brüsszeli» 70 » la	K 2-70
1 » Brüsszeli» 90 » la	K 3-85
1 » Velvet » 70 » la	K 5-90
1 » Velvet » 90 » la	K 8-50
1 » Ridderminsterszőnyeg 90 » la	K 4-80
1 » Hollandszőnyeg 90 » la	K 5-50
1 » Juta Smyrna-szőnyeg ^{200/300} cm	K 16-25
1 » Perzsa im. » ^{200/310} »	K 27-—
1 » Tapestry » ^{175/250} »	K 22-50
1 » Tapestry » ^{200/300} »	K 33-75
1 » Biskra » ^{175/250} »	K 44-—
1 » Biskra » ^{200/310} »	K 64-—
1 » Velvet Special » ^{200/300} »	K 72-—
1 » Argaman » ^{200/300} »	K 97-—

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Piac-utca 49 a főpostával szemben.